

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT



FEBRUARI 1 • 2002



Sällsynt gäst i svenska myntfynd

Vasaloppet 1925 med minnesmedalj som hederspris

Dag Hammarskjöld 1905 - 1961

Register SNT 2001

Pris 20 kr

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96

Box 19507

S-104 32 Stockholm 19

T - Rådmanngatan (uppgång Handelshögskolan)

+ fax 08-673 34 23

*Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nålmärken, medaljer*

Öppet: vard. 11-17, fred. 11-15, lörd. 11-14



MYNTKROGEN

LUNCHER – MIDDAGAR – FESTER

Slottsbacken 6, Gamla stan

Tel. 08-10 45 90 – Fax 08-22 43 90

SVENSK

NUMISMATISK TIDSKRIFT

har en upplaga på 1.400 ex.

Ca 1/10 av dessa når utanför Sveriges gränser
– Norden, Europa, USA.

Tidningen kommer ut med 8 nr per år:
första veckan i
februari – maj, september – december.

Våra annonspriser är jämförelsevis låga.
För annonsering kontakta Frédéric Elfver,
tel 08-660 25 46 (kvällstid och helger).

Prisexempel:

1/1 sida (151 × 214 mm)	1.800:–
2:a omslagssidan	2.200:–
4:e omslagssidan	2.500:–
1/2 sida (151 × 105 mm)	1.000:–
1/4 sida (72 × 105 mm)	500:–
1/6 sida (47 × 105 mm)	350:–
1/12 sida (47 × 50 mm)	175:–

Sista materialdag: Den 1:a i månaden före utgivning.
Heloriginal eller manus och gärna skiss
sändes till Frédéric Elfver efter överenskommelse.

*Annonser som ej är förenliga med
SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.*

Innehåll SNT 1 • 2002

Artiklar och notiser

Sällsynt gäst i svenska myntfynd eller Vem var Alexander III av Skottland?	4
Vasaloppet 1925 med minnesmedalj som hederspris	7
Johann Heinrich Hottinger – pionjär inom orientalisk numismatik	8
Norska privatsedlar från början av 1800-talet	10
Dag Hammarskjöld	11
Belejringsklippingene fra Kristianstad	12
När Earl Grey hyllades med medalj av Stockholms skeppsredare	13
En välanvänd kronpuns	14
Trehundraett år sedan konungariket Preussen bildades	15
Svenska General Motors	16
Numismatisk frågesport vid SNF:s julfest 11 december 2001	17
Nya mynt från år 2000	17
Ett stilla kåseri över "euronit" år 1959	20
C.O. Karléns Strindbergsmedalj från 1911	21
När baron von Görtz silverservis höll på att bli kastmynt till Fredriks I:s kröning	22

Stående rubriker

Nytt om böcker – recensioner	20
Auktioner & Mässor	23
Föreningar	15

Omslag

I år är det jättmt åttio år sedan Vasaloppet anordnades första gången. Tanken på en tävling till minne av Gustav Vasas befrielseverk framkastades av den Mora-födde redaktören A. Pers i Vestmanlands läns Tidning vintern 1922. Redan den 19 mars samma år genomfördes den första tävlingen, anordnad av IFK Mora med stöd av Dagens Nyheter. Omslagets medalj utgör Sporrongs hederspris vid Vasaloppet år 1925 och är utförd av Nils Olsson (1892-1973) och tillverkad i brons. Foto Jan Eve Olsson. Se artikeln på sidan 7 av Monica Golabiewski Lanny.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningen:

Banérgatan 17 nb
115 22 Stockholm
Tel 08-667 55 98

onsdag – torsdag kl 10.00 – 13.00

Fax 08-667 07 71

E-post: snf@wineasy.se

Postgiro 15 00 07-3
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken

Redaktionen:

Kungl. Myntkabinettet
Box 5428

114 84 Stockholm

Tel 08-5195 5300

Fax 08-411 22 14

E-post: info@myntkabinettet.se

Ansvarig utgivare:

Ian Wiséhn

Huvudredaktör och layout:

Monica Golabiewski Lannby

Manuskriptgranskare:

Lars O. Lagerqvist

Även tel 0152-200 79

Annonser och auktionskalender:

Frédéric Elfver

Tel 08-660 25 46

0702-24 88 19 (kvällstid och helger)

Prenumerationer:

Pris 160 kr/år (8 nr)

Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt

SNT trycks med bidrag från
Gunnar Ekströms stiftelse
samt Sven Svenssons stiftelse

Tryck:

Masterprint Sätteri & Tryckeri AB

ISSN 0283-071X



Föreningsaktiviteter

2002

MARS

6 Föredrag

Plats SNF kl. 18.30.

Jonas Rundberg:

Hertig Johans av Östergötland myntning.

APRIL

3 Bildvisning

Plats KMK, Hörsalen, kl. 18.30.

Gabriel Hildebrand visar ett urval numismatiska
pärlor fotograferade genom åren.



Jonas Rundberg

Kungl. Myntkabinettet

Under 2002 kommer KMK att producera flera utställningar i blandade ämnen. En utställning anknyter till firandet av Stockholm 750 år. Den kommer att visa bl.a. stockholmsspolletter. En annan utställning kommer att handla om sidenplånböcker och ytterligare en annan utställning om de europeiska valutor som nu försvinner. Vi ger även ut en liten skrift i ämnet.

Två nya volymer i serien Landskapsinventeringen utkommer under våren. Det är Myntfynd från Halland och Myntfynd från Bohuslän.

En mycket rolig nyhet är att det nu utkommit en fin katalog över drottning Lovisa Ulrikas numismatiska böcker som en gång fanns i Drottningholms slott. Bibliotekarie Clas-Ove Strandberg har sammanställt en vacker bok med många illustrationer med titeln *The Queen Lovisa Ulrika Collection of Numismatic Literature*. Utgivare av katalogen är Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. Boken kommer att säljas genom KMK:s butik.

Svenska Numismatiska Föreningen

Adress: Banérgatan 17 n.b. Buss 4, 44; T-bana Karlaplan

Kansli: Besökstid 10.30-13.00 onsdag – torsdag.

Stängt: Midsommar – 1 september; jul- och nyårshelgerna.

Hemsida: <http://www.users.wineasy.se/snf/>

Kungl. Myntkabinettet

Adress: Slottsbacken 6, Buss 43, 46, 55, 59, 76; T-bana Gamla stan.

Utställningar: Tisdag – söndag kl. 10.00-16.00.

Numismatiska boksamlingen: Torsdagar kl. 13.00-16.00.

Hemsida: www.myntkabinettet.se

Sällsynt gäst i svenska myntfynd eller Vem var Alexander III av Skottland?

Av Rolf Alstertun

I SNT 2001:5 skrev jag litet om Ludvig IX den helige av Frankrike (1226-70) och hans *gros tournois*, varav ett exemplar ingick i den myntskatt som 1834 påträffades i Hornborga gamla kyrkoruin i Västergötland.

Ett annat mynt som ingick i samma skatt och som jag också tycker kan vara värt att lyfta fram är en sterling, slagen för den skotske kungen Alexander III (1249-86). Myntet kan inte längre identifieras i Kungl. Myntkabinetets samlingar, men troligen var det av en typ som infördes cirka 1280 (fig. 1). Åtsidan visar kungens krönta vänstervända huvud med en spira framför. På frånsidan är ett långt, enkelt kors med fyra stjärnor eller "mulletts" (sporrhjul) i korsvinklarna. Myntorten anges genom det sammanlagda antalet uddar på dessa stjärnor/sporrhjul. Det vanligaste är 24 uddar och anses indikera myntverket i Berwick. Den latinska omskriften lyder i översättning: "Alexander av Guds nåde" (skottarnas konung). Den skotska myntningen under Alexander III var mycket omfattande, men fynden i vårt land av hans mynt är få. Förutom sterlingen från Hornborga kyrkoruin har endast sju exemplar påträffats, samtliga i Halland och där på tre olika platser. År 1820 hittades tre exemplar i Hemselynge, Abilds socken. De ingick i en stor skatt av främst engelska och danska mynt. Tre exemplar ingick också i den skatt som hittades 1843 i Daggarp, Tjärby socken. Den sjunde sterlingen slutligen är ett ensamfynd som gjordes 1902 i Mönster på Onsahalavön (fig. 2). Denna typ med ett dubbellinjigt kors på frånsidan präglades 1250 - ca 1280.

Hos oss är Alexander III av Skottland tämligen okänd - i många svenska uppslagsverk är han överhuvudtaget inte nämnd. I vårt västra grannland minns man honom troligen bättre. Det var nämligen han som år 1263 fick det mäktiga norska imperiet i Nordatlanten att börja falla samman. Läget i början av 1260-talet var följande: Under Norge och den norske kungens överhöghet lydde förutom Island, Grönland och Färöarna också Shetlandsöarna, Ork-



Fig. 1. Penny/sterling slagen i Berwick ca 1280-86 för Alexander III. 1,40 g. Åtsida: + ALEXANDER DEI GRA (Alexander av Guds nåde). Frånsida: REX-SCO-TOR-VM + (skottarnas konung). Privat ägo. Foto: Inga Krantz.



Fig. 2. Penny/sterling slagen 1250 - ca 1280 för Alexander III. 1,21 g. Ensamfynd 1902 från Mönster, Onsahalavön, Halland. KMK. Foto: Jan Eve Olsson.

neyöarna, Hebriderna och Isle of Man. Norra Atlanten var alltså något av ett norskt innanhav. Hebriderna kallades Söderöarna, eftersom de låg söder om Shetlands- och Orkneyöarna. Hit räknades också Isle of Man i Irländska sjön. Namnet Söderöarna lever för övrigt än idag kvar i den latinska titeln på ön Mans biskop, *Episcopus Man et Sodorensis*, biskop över Man och Söderöarna. Öarna styrdes av självständiga lokala hövdingar och småkungar men var formellt underordnade och skattskyldiga till den norska kronan. Kungen av Man hade en särställning och re-

gerade vissa perioder över alla Söderöarna.

För skottarna var den norska hegemonin över grannöarna sedan länge en nagel i ögat och ett ständigt hot. Så länge Hebriderna i väster var i främmande makts ägo kunde man aldrig känna sig säkra. Öarna hade under årens lopp varit basen för oräkneliga anfall och plundringsraider in på skotskt territorium. Upprepade skotska försök att bryta det norska väldet över dessa öar gjordes också. Vid mitten av 1200-talet intensifierades försöken av Alexander II (1214-49), som föresatt sig att införliva Hebriderna med Skottland. Först prövade han den mjuka linjen genom att erbjuda sig att köpa öarna - dock utan resultat. Den norske kungen Håkon Håkonsson (1217-63) lät meddela att han inte behövde några pengar. Då beslutade sig Alexander för att ta till våld och avseglade med en flotta mot Hebriderna för att erövra öarna. Under färden blev han emellertid allvarligt sjuk och måste sättas iland på en ö utanför Oban, där han avled. Så slutade det försöket. Sonen och efterträdaren Alexander III skulle lyckas bättre.

Vid faderns död 1249 var Alexander III bara åtta år gammal. Under hans minderårighet rådde maktkamp och svår inre splittring i landet. Först när han vid tjuogoett års ålder själv tog hand om styret kunde han bringa lugn och ordning i sitt rike. Utrikespolitiskt ville han fullfölja faderns misslyckade försök att erövra Hebriderna från Norge, och hur han lyckades med det och vad som hände sedan är för skottarna en av de mest välkända händelserna i deras lands historia. Liksom fadern försökte Alexander III först köpa loss öarna, men Håkon Håkonsson vägrade även den här gången att sälja, enligt uppgift i mycket hänfulla ordalag. Han hade fört en mycket expansiv utrikespolitik och hade vid den här tiden uppnått en ställning som aktad och respekterad regent över ett betydande rike på höjden av sin makt. Något territorium tänkte han inte lämna ifrån sig. Det låg av allt att döma mer prestige och känslomässiga överväganden i hans vägran att sälja än ren realpolitik och krass ekonomi. Söderöarna gav inte så stora

inkomster. Skatteintäkterna därifrån var relativt obetydliga och ganska sporadiska, och inte heller fanns där någon norsk kronojord. Öarna hade dock sedan sekler tillhört Norge och där bodde folk av norsk härkomst med nära kontakter med moderlandet. Håkon Håkonssons egen dotter Cecilia var gift med kung Harald av Man.

När skotska strandhugg och härjningar på Söderöarna inrapporterades till Norge sommaren 1262 var måttet rågat. Man berättade om hur skottarna spetsade småbarn på sina spjut och hur Alexander skröt med att han skulle erövrå öarna. Nu var det dags att sätta stopp för de skotska övergreppen och med kraft hävda den norska överhögheten en gång för alla. Efter jul kallade Håkon Håkonsson till ledung och under försommaren 1263 samlades i Bergen den största flotta som dittills skådats i Norge. Den bestod enligt hans hävdatecknare Sturla Thórdarson (Snorre Sturlusons brorson) av mer än etthundra långskepp från alla delar av Norge. Kungens eget skepp roddes av 37 par åror och hade plats för nära 300 välbeväpnade krigare. Att man från norsk sida trots allt inte helt bortsåg från en fredlig förhandlingslösning vittnar det faktum att biskop Henry av Orkney och några andra prelater med kunskaper i gaeliska var med ombord.

Rejält försenade kom man iväg i början av juli. Förberedelserna hade dragit ut på tiden, och värre skulle det bli. På grund av ogynnsamma vindar tvingades flottan ligga still i hela två veckor vid Shetland och lika länge vid Orkneyöarna. Sådant tår på humör och stridsmoral. Som avbrött i tristessen fick man vid middagstid den 5 augusti uppleva en total solförmörkelse. Sturla Thórdarson berättar att den varade i en timme.

Först den 10 augusti kunde Håkon Håkonsson segla vidare mot Hebriderna som snabbt rensades från inkräktare. Hären delades nu och femtio skepp sändes söderut för att proviantera och härja på det skotska fastlandet. Resultatet blev dock skäpligen klent, för skottarna tillämpade den brända jordens taktik. Enligt Sturla Thórdarson var normmännen på mycket uselt humör när de återvände. Expeditionen hade varit mycket besvärlig och de hade lidit stor nöd under färden. De större skotska styrkorna höll sig hela tiden undan och man lät normmännen överlägsna flotta behärska vattnen. Alexander hade dock låtit förstärka befästningarna längs kusten och han hade skepp

ute för att hålla ett öga på fienden. Huvuddelen av sina truppstyrkor hade han förflyttat till Ayr, eftersom det var i den trakten han väntade sig ett norskt invasionsförsök. I övrigt bidade han sin tid och försökte dra ut på den genom sega och utdragna låtsasförhandlingar med Håkon Håkonsson. Det gällde att få tiden att gå så de sedvanliga höststormarna skulle hinna blåsa upp innan normmännen inledde sin stora slutoffensiv. Och så skedde.

Natten till måndagen den 1 oktober bröt stormen ut. Den varade i två dygn och var så fruktansvärd att normmännen trodde det var häxor med i spelet. Förödelsen i den norska flottan blev stor. Många av skeppen förläste till havs medan andra slet sig och drev in mot land och strandade nära staden Largs. Där ansattes de skeppsbrutna hårt av en skotsk truppstyrka som kommit till platsen, däribland omkring femhundra välbeväpnade ryttare i rustning. Normmännen stred tappert mot övermakten och de flesta lyckades rädda sig ombord på de skepp som kommit till undsättning. I den decimerade norska flottan var nu många skepp och besättningar illa åtgångna och stridsodugliga. I det läget återstod för Håkon Håkonsson ingenting annat än att ge upp hela företaget och vända om hemåt. Norge fick han dock aldrig återse. På hemvägen insjuknade han och fördes till biskopsborgen i Kirkwall på Orkneyöarna, där han avled den 15 december 1263. Därmed var Söderöarna för alltid förlorade för Norge. Efter den norske kungens nederlag och död kunde Alexander III utan större svårighet bemäktiga sig öarna och införliva dem med Skottland.

Den formella freden slöts i juli 1266 i Perth med Håkon Håkonssons



Fig. 3. Håkon Håkonsson. Brakteat. Kvartspenning ca 1220-1263 (här förstorad, vikt ca 0,15 g). Krönt högervänd kungahuvud i profil. UMK, Oslo. Foto: Elisabeth Sletten Østmo.

son och efterträdare Magnus Håkonsson. Uppgörelsen innebar att Magnus sålde ön Man och Hebriderna till Alexander III. Den skotske kungen skulle betala den norske 100 mark sterling årligen i all framtid och 1000 mark vart och ett av de fyra första åren (1267-70). Biskopen av Man skulle även i fortsättningen vara underställd Nidarosbiskopens jurisdiktion och överhöghet. Vidare skulle alla äldre övergrepp parterna emellan vara glömda och gisslan återlämnas. Ingenta parten skulle erbjuda asyl åt den andres fiender, och för normmän som förläste i Skottland och för skottar som förläste i Norge skulle säkerhet för liv, skepp och egendom garanteras. Alexander hade nått sitt mål. Det skulle dröja ytterligare ett par hundra år innan Nordöarna Shetland och Orkney införlivades med Skottland.

Det var inte bara normmännen som vållade bekymmer. Även söderifrån kom ett hot, men av annat slag. Under hela sin regering tvingades Alexander III med kraft hävda sitt oberoende gentemot engelska krav på överhöghet och de engelska kungarnas försök att göra Skottland länspliktigt under England. Själv hade han under sin minderårighet vid tio års ålder 1251 blivit förmäld med den ett år äldre Margareta, dotter till Henrik III av England och Eleonora av Provence. Detta äktenskapsarrangemang var avsett att stärka banden mellan de båda länderna, allt enligt det engelska kungahusets planer. Drottning Margareta kom också under sin levnad att verka för engelskt inflytande i Skottland.

De sista regeringsåren blev dystra för Alexander III som fick se sina barn dö före sig. Sonen och tronföljaren Alexander dog barnlös i januari 1284 och året innan hade hans dotter Margareta avlidit efter, som Nordisk familjebok uttrycker det, 1½ års glädjelöst äktenskap. År 1281 hade hon gifts bort med den unge norske kungen Erik Magnusson. Brudgummen var endast 13 år gammal, bruden hade hunnit fylla 20. Äktenskapet resulterade i en dotter som fick namnet Margareta precis som sin mor och mormor. Hon har gått till historien som *the maid of Norway*, flickan från Norge. Om den skotske kungen dog utan legitim arvinge skulle enligt äktenskapskontraktet Margareta och hennes barn med kung Erik ha full arvsrätt till den skotska tronen och de kungliga egendomarna. När den skotske tronföljaren Alexander avled 1284 blev alltså den lilla norska prin-



Fig. 4a-b. Skottarna anfaller i slaget vid Largs 1263. Från en målning av William Hole.

sessan ensam arvtagerska till Skottlands krona. Detta faktum påpekade också Alexander III mycket nogsamt i sitt tackbrev till Edvard I av England för det stöd denne hade givit honom i hans stora sorg vid sonens död. Det fanns förvisso goda skäl för misstanken att man i England hade helt andra planer beträffande den skotska tronen.

Vintern 1285-86 var enligt krönikorna olycksbådande. Meteoror syntes ofta på himlen och vid juletid utbröt ett häftigt åskväder. Folk befارade att någonting förskräckligt skulle hända. Och det gjorde det. På hemväg från ett rådsmöte i Edinburgh en ovädersnatt i mars omkom Alexander III i en ridolycka. Hästen snubblade i kolmörkret på några hala klippor och kungen ljöt en ögonblicklig död när han störtade till marken. Han var då 44 år gammal och den siste manlige medlemmen av sin ätt. Man har beskrivit den dagen som en av de sorgligaste i Skottlands historia och början till en hemsökelsens tid. Tronföljdsfrågan vållade bekymmer och långvariga interna stridigheter. Den enda legitima arvingen till den skotska tronen var "flickan från Norge" och till sist (november 1289) kunde alla parter enas om att acceptera henne som Skottlands drottning. Hon hade då hunnit bli sex år gammal. Det bestämdes att hon skulle

komma till Skottland på hösten 1290, men under överfarten dit insjuknade hon och avled på Orkneyöarna i oktober. På nytt bröt maktkampen ut. Den blomstringstid som landet upplevt under Alexander III var definitivt förbi, men länge skulle man i Skottland minnas hans regering som en tid då det var fred och endräkt i landet, då det fanns "bröd i överflöd, öl och vin flödade och det rådde glädje och gamman".



Fig. 5. Karta.

Källor och litteratur

Ahlström, B. m.fl.: *Norges mynter*. Stockholm 1976.

Brown, P.H.: *A Short History of Scotland*. New Edition by Henry W. Meikle. Alva 1961.

Frykman, E.: *Skottarnas Skottland*. Stockholm 1981.

Isaksson, O. & Hallgren, S.: *Öriken*. Jyväskylä 1980.

– *Söderöarna*. Helsingborg 1983.

Lagerqvist, L. O. & Dolley, R. H. M.: *Myntfynden i Hornborga kyrkoruin i Västergötland*. *Fornvännen* 1959 s. 113-136.

Ohlmarks, Å.: *Stamträd över Europas furstehus*. Borås 1980.

Nordisk familjebok. Andra upplagan. Stockholm 1904-26.

Purvey, P. F.: *Coins and Tokens of Scotland*. London 1972.

Regesta Norvegica. I-II. 822-1263 resp. 1264-1300. Oslo 1989 resp. 1978.

Steen, S.: *Bergen – byen mellom fjellene*. Bergen 1970.

Thördarson, S.: *Håkon Håkonssons saga och Magnus Lagabötes saga i Norges kongesagaer*. 4 (övers. Finn Hodnebo). Oslo 1979.

Uppgiften om myntfynden från Halland har vänligen lämnats mig av Ulrika Bornestaf, KMK, som arbetar med Hallandsdelen inom projektet Sveriges mynthistoria, Landskapsinventeringen. □

Vasaloppet 1925 med minnesmedalj som hederspris

Vasaloppet som skidtävling anordnades första gången 1922 – männe inspirerat av föregående års fyrahundraårsminne av Gustav Vasas befrielseverk – och i år firas alltså dess åttioårsjubileum.

Som Sporrongs hederspris vid Vasaloppet 1925 utdelades vidstående bronsmedalj. Den utfördes av Nils Olsson (1892-1973) till fyrahundraårsminnet 1921 av Gustav Vasas befrielsekrig. Tillverkare var Sporrong & Co, Metallfabr. AB, som också skänkte medaljen till Kungl. Myntkabinetet år 1925 då den fick inv.nr 17 699.

Medaljens åtsida domineras av en vase med årtalet 15 | 21 på var sida. Omskrift: SKIDMÄN FRÅN MORRA HUNNO FLYKTINGEN I SÄLENS BY.

Fränsidan visar tre skäggiga skidåkare stakande sig fram jämsides med hjälp av stavar som buktar under trycket från deras kraftfulla tag. De är iförda vad man kan tro tidstypiska (1500-tal) kläder och bär toppig hatt. Männen har exakt samma ställning och deras ansikten är vända mot medaljens betraktare. Lägg märke till att de tre utrustats med endast fem skidor! – skidor med så enkla bindningar att man undrar hur de kan sitta kvar på fötterna. Männen är tämligen lika till sin utformning och representerar snarare den grupp dalamän som gjorde gemensam sak för vårt land än Vasaloppets konkurrerande tävlingsdeltagare. Över bilden: VASALOPP. Nedtill vid kanten: Sporrongs Hederspris. Till vänster vid kanten gravörens namn, Nils Olsson.

Medaljen har också en randskrift som lyder: ÅT MINNET AV GUSTAF VASAS UPPBROTT TILL BEFRIELSEVERKET.

Nils Olsson var i sin ungdom träbildhuggare och fortsatte som stenhuggare. Han studerade sedan vid olika högre konstskolor under många år och företog flera studieresor, bl.a. till Rom. Han intresserade sig för antik numismatik och utförde även en del andra medaljer. Förutom den vi kan se här gjorde han också bl.a. Stadshusinvigningen 1923 (publicerad i NNUM 1937 s 308 liksom Vasaloppmedaljen), Stafettväxling 1934, Stockholms-Tidningens flygarpris 1938, "Rallare" – Statens



Medaljen Vasaloppet av Nils Olsson (1892-1973) utförd 1921 i brons och med en diameter av 56 mm. Den finns att beskåda i Kungl. Myntkabinetets utställning Medaljkonsten under rubriken "Moderna medaljer II 1900-25" och har där nr 31. Foto Jan Eve Olsson.

Järnvägar 100 år, 1955 (NNUM 1955 s 105, nr 6), Skytteväsendets minnesmedalj 1960 samt Självporträtt 1962 (NNUM 1963 s 57). År 1968 publicerade Lars Lagerqvist de två gjutna medaljerna med rollporträtt av skådespelaren Max von Sydow i filmen "Mannen från Nasaret" från 1964, där han spelade Kristus (NNUM 1968 s 95). De senare visades i Kungl. Myntkabinetets utställning *Stjärnglans – filmens stora på medalj* förra året och presenterades i utställningskatalogen som nr 42-43. Olsson gjorde också en medalj över Vilhelm Mobergs "Utvandrarne" (NNUM 1969 s 249).

Även med svenska mynt har vid flera tillfällen befrielsen från danskarna firats. År 1721 utgavs de första minnesmynten till befrielsekriget, 10 dukater samt 1 riksdaler 1721 under Fredrik I. I själva verket hörde de till de första minnesmynt som överhuvudtaget givits ut i Sverige, krönings- och begravningspenningar undantagna. Nästa minnesmynt för befrielsekriget, 1 riksdaler, utgavs 1821 under Karl XIV Johan. Och år 1921 gavs till fyrahundraårsminnet ut ett jubileumsmynt i silver, en 2-krona för Gustav V. Mynten finns i Kungl. Myntkabinetets utställningsdel Sveriges mynt.

MGL



Se också omslaget.

Litteratur

Blomberg, S. m.fl.: Juryns utlåtande över de till den svenska medaljtävlingen 1955 inlämnade förslagen. NNUM 1955 s 104-109.

Christensen, V. P.: Moderne svenske medailler. NNUM 1937 s 302-310.

Lagerqvist, L. O.: Ett självporträtt av Nils Olsson. NNUM 1963 s 57.

– Nya medaljer av Nils Olsson. NNUM 1968 s 95-96.

Svenskt Konstnärslexikon IV. Malmö 1961.

Westermarck, U.: Nils Olsson, Stockholm. NNUM 1969 s 249.



Fränsidan till Fredrik I:s jubelriksdaler 1791 – vårt lands första jubileumsmynt. Här syns två medaljonger avbildande Gustav I till vänster och Gustav II Adolf till höger. Under: IN MEMORIAM VINDICATAE LIBERTATIS AC RELIGIONIS (= Till minnet av den vunna friheten och religionen). Åtsidan visar Fredrik I:s porträtt samt AN[NO] IVBIL 1721 (= Jubileumsåret 1721).

Graverad av J. C. Hedlinger. Myntet utgavs i 3 975 exemplar. Foto KMK.

Johann Heinrich Hottinger

– pionjär inom orientalisk numismatik

En av de första som ägnade sig åt orientaliska mynt var schweizaren Johann Heinrich Hottinger (1620-1667). Han var professor vid Zürichs universitet, där han undervisade i hebreiska, logik och retorik, kyrkohistoria mfl ämnen. Han var en av grundläggarna av den orientaliska språkvetenskapen. Mest känd blev han för böckerna *Thesaurus philologicus* (1649; 3:e uppl. 1669) och *Etymologicon orientale* (1661).

Mindre känt är att han även skrev en bok som bl a handlade om judiska och islamiska mynt, nämligen *Cippi Hebraici* (Heidelberg 1662). Främst är det andra kapitlet i boken som är intressant för numismatiker: *De Nummis Orientalium*. Hottinger har naturligtvis utgått från de mynt som varit tillgängliga. Mest uppfattade han omskrifterna som ornament. Man läste bara texten på fältet. Möjligen var det så att svensken Carl Aurivilius (1717-1786) var den förste som läste omskriften. Som exempel på hur man uppfattade islamiska mynt kan kanske mynten tjäna som finns överst på plansch V. Här har Hottinger missat omskriften, men möjligen avbildade han ett mynt som var rundklippt.

Hottinger var som sagt en av de första som sysslade med orientaliska mynt, men när det gäller mynt med hebreisk text nämner han på sidan 96 en del tidigare författare i ämnet.

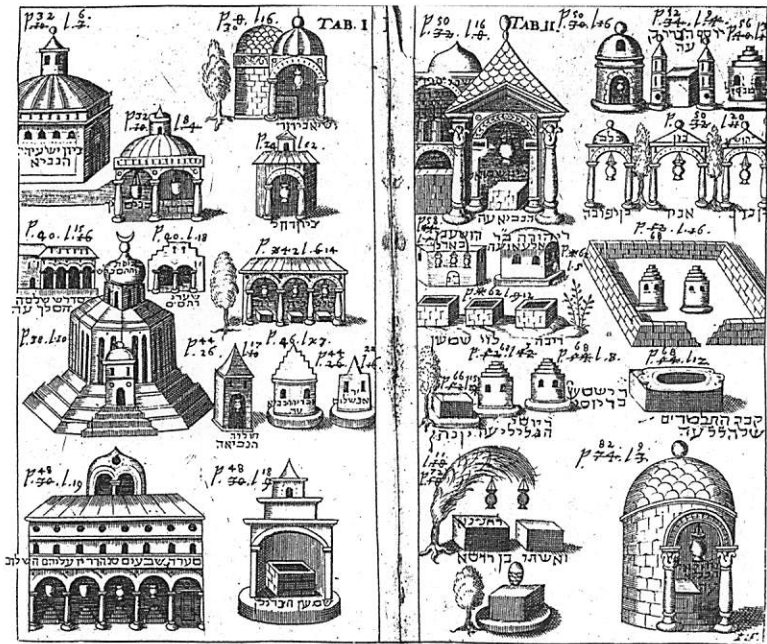
Johann Heinrich Hottinger var en för tiden mycket typisk forskare med en stor nyfikenhet. Han antecknade allt som dök upp i hans väg. Hottingers bok användes länge av numismatiker och andra lärda. Så hade biskop Georg Wallin troligen tillgång till *Cippi Hebraici* när han bestämde myntfyndet från Frösön i Jämtland (mynten hittades 1711 eller 1712 vid Skansen Cronstad, se SML Jämtland, fynd nr 14).

Hottingers liv slutade dramatiskt. Han gick ensam på isen som täckte en sjö. Isen brast och Hottinger drunknade. Det finns en minnessten på stranden.

Ian Wiséhn

Kopparstick över den schweiziske orientalisten Johann Heinrich Hottinger. Sticket är utfört av målaren och kopparstickaren Hans Heinrich Schweizer (1618-1673). Inv. nr 102 001. Originalsticket måtar 190 x 135 mm.

Foto: Jan Eve Olsson.



Ett uppslag i *Cippi Hebraicii* som visar moskéer och synagogor.



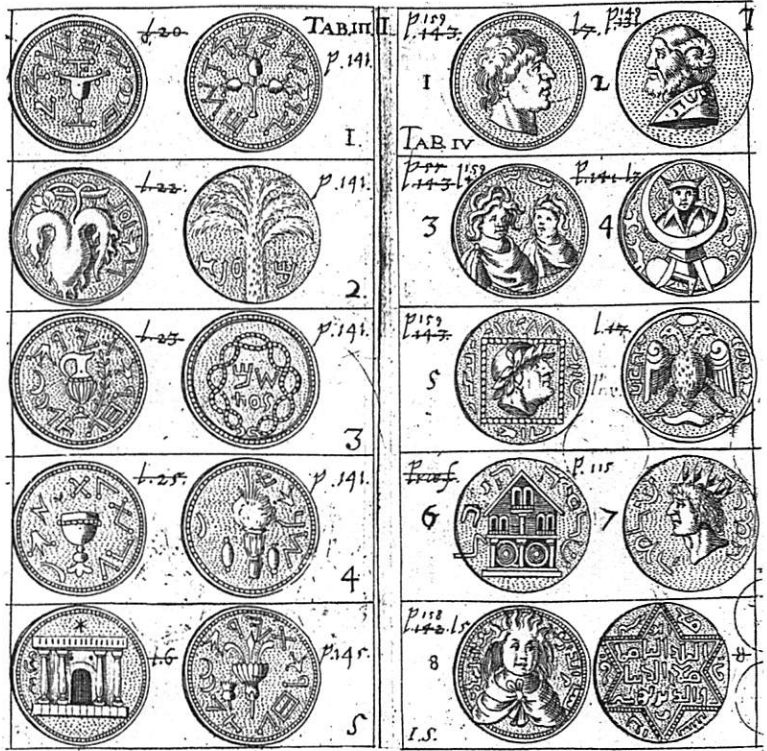
IOH. HENRICUS HOTTINGERUS, S. TH. D. EIU.SDEM, UT ET LINGUARVM ORIENTALIVM, IN ACADEMIA HEIDELBERGENSI, PROFESSOR, S. CVRIE CONSILIARIVS, ET COLLEGII SAPIENTIAE EPHORVS, ET FACULTATIS P. R. DECANVS. AETAT. XL. ANO. 1660.

Henrich van der Boeck pin:

Johan. Schweizer sculp.



Medalj öfver Johann Heinrich Hottinger.
Konstnär är
Hans Jakob Gessner som var
myntmästare och myntgravör i Zürich
åren 1706-1737.
Medaljen finns i silver och brons samt
måter 34 mm i diameter.
Foto: Jan Eve Olsson, skala 1:1.



Två uppslag ur Cippi Hebraici som
visar orientaliska mynt. Observera de islamiska mynten som saknar omskrift på
plansch V.

CIPPI HEBRAICI:

SIVE

Hebraeorum, tam veterum, & Prophetarum, Patriar-
charum; quam recentiorum, Tannaorum, Amo-
raeorum, Rabbinarum monumenta, Hebraicè à Ju-
deo quodam, teste oculato, tum intra, tum
etiam extraxerunt. Sanctam obser-
vata & conscripta,

NUNC VERO

Latinitate donata, notisque illustrata,

AUTHORE

JOH. HENRICO HOTTINGERO, D.

Ejusdem accedunt 'Disser-
tationes.

I. De variis Orientis monumentis, mensuris &
inferiptionibus.

II. De Nummis Orientalium, Hebraeorum ma-
ximè & Arabum.

III. Elenchus tractatum ab eodem auctore
editorum.

EDITIO SECUNDA AUCTIOR.

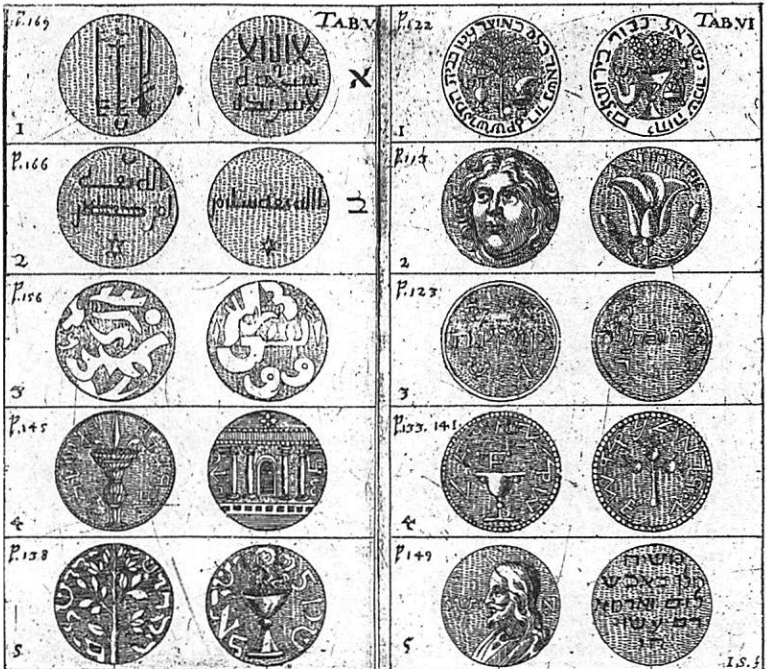


HEIDELBERGÆ.

TYPIS SAMUELEIS BRODINI, ACAD.

TIPOG. & BIBLIOPOLÆ ANGLI,

CIO ID C LXXII.



Titelsidan till
boken Cippi Hebraici som trycktes i
Heidelberg 1662.

Norska privatsedlar från början av 1800-talet

Den ekonomiska blomstringen i Norge som inträdde omkring 1800 avbröts genom att Danmark anslöt sig till Frankrike och kontinentalsystemet 1807. Den engelska blockaden drabbade Norge mycket hårt och ledde till hungersnöd. Vårst drabbat var Östlandet där 40 procent av Norges befolkning bodde. För den norska skeppsfarten är katastrofen total. Krigsåren 1808-1809 skapade ekonomisk kaos och den hastigt sjunkande kursen på statens sedlar, som utgavs i stadigt större mängder, gjorde att präglade mynt hamstrades av befolkningen. Mynten försvann helt enkelt ur cirkulationen. Resultatet blev att folk inte kunde få tag på småmynt. I stället var det sedlar på stora valörer som användes utan att man hade möjlighet att få tillbaka mynt i växel. Det hände ibland att ett rykte spreds om att någon hade småmynt. Denna person blev då svårt ansatt av människor som ville växla sedlar mot mynt. Även köpmännen hade problem och det var därför som flera handlare började ge ut egna sedlar. Privatsedlar utgavs ända fram till 1824.

I Kungl. Myntkabinettets samlingar finns ett mindre antal norska privatsedlar från tidigt 1800-tal. Tre av dessa presenteras här.

Litteratur

Bukowski, H.: *Samling af svenskt och utländskt sedelmynt*. Stockholm 1886.

Falck-Muus, R.: En ny norsk privatsedel. *NNUM* 1936:1-5, s. 8.

– Norske privatsedlar. *NNUM* 1936:6.

– En ubeskriven privatsedel. *NNUM* 1937:8, s. 334.

– Privatsedlene 1804-24. *NNF:s småskrifter* nr 5 (1939), 45 s. ill.

– En privatsedel fra kobberverket i Ogdalen. *Nord-Trøndelag historielags årbok* 1939, s. 81-88.

– Noen nyfunne privatsedlar fra 1810-1814. *Myntsamlernytt* nr 2, 1940, s. 203-204.

Flensburg, P.: *Pengesedler som hobby*. Oslo 1980.

Fougner, S.: Pengevesenet under krigsårene 1807-1814. *Gamle Bergen. Årbok* 1969, s. 5ff.

Frogn, Th.: En tidligere ubeskrivet norsk Privatsedel fra 1809. *NNUM* 1953:2, s. 39.

Skaare, K.: *Norges mynthistorie*. Bind 2. Otta 1995, s. 134ff.

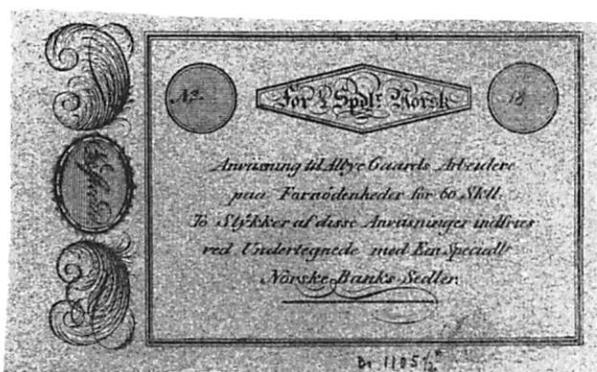
Ugland, A.: Norske privatpengesedlar. *NNUM* 1962:7, s. 142.

IW

Foto: Gunnell Jansson, RAÄ.



Jacob Kielland & Søn, Stavanger. Sedeln är på 48 skilling dansk courant och är utgiven 1810. Den var avsedd att användas i Nordre Hummer Fiskeveer.



Høiesteretsadvocat Jonas Anton Hielm, Albye Gaard, Jeløy (vid Moss). Valören är ½ speciedaler. Sedelblanketten saknar utskrivet årtal, men de utgavs åren 1823-1824.



Høiesteretsadvocat Jonas Anton Hielm, Albye Gaard, Jeløy (vid Moss). Valören är 1 mark (24 skilling). Sedelblankett som saknar årtal, men troligen utgiven 1823-1824.

Mer att läsa. För den som vill veta mer om motsvarande nödsedlar från Danmark, rekommenderas läsning i den omfattande monografien av Finn Grandt-Nielsen: *Danske Billetter. Lokale nødpengesedler fra Napoleonskrigenes tid 1807-16. Danmark, Hertugdømmerne og Færøerne*. Odense 1993.



Foto: Jan-Eve Olsson. Förminskad.

Dag Hammarskjöld

För drygt femtio år sedan slogs världen av nyheten att Förenta Nationernas generalsekreterare omkommit vid en flygolycka i Ndola (nuvarande Zambia) den 17 september 1961.

Dag Hammarskjöld hade varit FN:s generalsekreterare sedan 1953. Med en effektiv tyst diplomati, lyckades han att förhandla så att amerikanska flygare som sedan Koreakriget suttit som krigsfångar i Kina blev frigivna. Han fick även till stånd en fredsbevarande FN-styrka som än idag fungerar för att övervaka vapenstillestånd och hålla de stridande parterna åtskilda. Under Kongokrisen strävade han att försöka att hålla samman Kongo. Han tilldelades postumt Nobels fredspris 1961.

Uppsala universitet har låtit framställa en medalj över Dag Hammarskjöld (1905-1961) som konstnärinnan Annette Rydström formgivit. Upplagan består av åtta medaljer, varav fem kommer att utdelas till föreläsare i samband med Hammarskjöldföreläsningar vid Uppsalas universitet. De tre resterande exemplaren har gått till konstnärinnan,

Uppsala universitets myntkabinett samt Kungl. Myntkabinettet.

Medaljen ställdes ut vid FIDEM-kongressen i Weimar i september 2000. Det är en gjuten bronsmedalj på 90 mm i diameter och ca 19 mm tjock, som på åtsidan avbildar Dag Hammarskjölds porträtt nästan enface. Bystporträttet är vridet lite lätt till höger. Den gropiga bakgrundsytan sjunker in i mitten av medaljen och låter på så sätt porträttet skjuta fram i mycket hög relief. På den vänstra axeln initialerna A R. Kring den nedre kanten av medaljen finner man texten **1905 DAG HAMMARSKJÖLD 1961**. Liksom på åtsidan är fransidans bakgrund gropig och konkav. Två händer möts och man kan nästan känna en fast handskänning. Motivet är medvetet hämtat från romerska mynt. Under dessa symboliska händer kan man på fem rader läsa den latinska texten: **ALUMNO SUO | UNIVERSITATIS REGIAE UPSALIENSIS | OPERIS PRAECLARI | MEMOR...** [Kungliga universitet i Uppsala | åt sin (tidigare) elev | till minne | av (hans) framstående gärning].

Marie-Astrid Voisin

Litteratur

Bendixen, K.: En dansk Dag Hammarskjöld Medaille, *NNUM* 1962:5 s. 89.

Bra böckers lexikon, band 10, 1993.

Lagerqvist, L. O.: Medaljer över Dag Hammarskjöld, *NNUM* 1962:4 s. 70-72.

– Medaljer över Dag Hammarskjöld, *NNUM* 1962:7 s. 139-40.

– Medaljer över Dag Hammarskjöld, *NNUM* 1965:8 s. 158.

Nationalencyklopedien, band 8, 1992. □

Strandbergs Mynt

&
Aktiesamlaren AB

köper och säljer

Mynt, sedlar, ordnar, medaljer, aktiebrev
äldre handlingar m.m.
charta sigillata, fornsaker m.m.

Se vår hemsida

www.aktiesamlaren-bjb.se

Arsenalsgatan 8C, Box 7377, 103 91 Stockholm
Tel: 08-611 01 10, Fax: 08-611 32 95

Belejringsklippingene fra Kristianstad

Jan-Olof Björk og Dan Carlberg har i SNT 2001:7 fortalt om ovennævnte emne og har meddelt nogle mig hidtil ganske ukendte oplysninger om mønternes udmøntning. Imidlertid mener jeg at kunne bidrage med et par mindre detaljer, som kan kaste lidt mere lys på de dunkle sider af emnet.

En kendt dansk møntsamlers i midten og henimod slutningen af det 20. århundrede var læge Ole Schelde i Sorø. Til hans store ærgrelse fandt den største sjældenhed i hans samling af ukendte årsager aldrig vej til Holger Hedes møntbog. I sin tid havde Ole Schelde fundet mønten i en æske blandt nogle ligegyldige småmønter. Den sjældne mønt var 1 mark af kobber fra Kristianstads belejring i 1677 og en sådan mønt var aldrig hverken før eller siden fundet eller set i nogen samling.

Jeg har i årenes løb på forskellig måde søgt at gøre opmærksom på møntens eksistens. Tydeligst nok i mit lille skrift fra 1978: *Rettelser og tilføjelser til Holger Hede, Danmarks og Norges mønter 1541 1814 1977, 1978*. Men et generelt ukendskab til mønten, har såvel før som efter dens fremkomst, voldt en del forvirring.

Mønten findes omtalt allerede i Daniel Paullis *Extraordinaires Maa-nedlige Relationer*, Juni 1677, men Georg Galster betvivlede i NNUM 1950 side 30 oplysningens rigtighed. Den i SNT 2001:7 refererede avisartikel i Kristianstadsbladet 20. maj 1964 omtaler ikke mønten, men forfatterne til avisartiklen må have stødt på den ved granskningen af arkivalierne, hvilket jeg antager årsagen til, at det opstillede regnestykke om udmøntningens størrelse ikke passer. Man har simpelthen udeladt tallene vedrørende den ukendte mønt, 1 mark kobber, som således må være udmøntet til en værdi af 45 daler 2 mark, svarende til 272 stykker, hvilket nemlig er den difference der er i de opstillede beløb.

Den samlede tekst i Daniel Paullis avis fra 1677 kan godt tåle endnu en gang at blive gentaget i det originale sprog. Og dette især, da mønterne i artiklen, som blev gengivet i nogle håbløst primitive træsnit, dels er nogle af de ældst kendte danske afbildninger af danske mønter og dels aldrig siden har været vist. Man aner, at billederne er opbygget af forhånden værende materialer, hvorfor den



Foto: författaren.

ene af kongekronerne, nemlig den til II skilling, virker mere svensk end dansk.

Den største Mangel / har været paa Penge / hvorfor Herr Meerheim har ladet mynte udaff Kaabber och Tin Penge adskillige slags / nemlig til 2. ß. danske / saa och til 4. ß. och 8. ß och endelige til 1. Mark danske / paa den ene Side foruden Stempel och i Hans Kongl. Maj. Nafn den samme Mynt ved aabenbarlig Trommeslag for fyllest at annamme / ladet udraabe / med den Tilsagn / at ikke nogen / som dem indtog skulle lide den ringeste Skade der paa / hvor med Borgerskabet var meget vel tilfreds. Størligheden och Formen udaff hosføyende Aftryk at see:

1. Mark	8. Skilling
4. Skilling	2. Skilling

*

Det er tvivlsomt, om Brause-Mansfeld har set ret mange af de klippinge fra Kristianstad, som han afbilder. Numrene 1, 4, 5, 7, 8, 9 og 10 var afbildet efter *Beskrivelse over Mynter og Medailler i Den kongelige Samling, Kiøbenhavn 1791* tavle XVI, 2 samt tavle XXI, 21, 23, 24, 25, 26 og 22. Numrene 2, 3, 6 og 11 hos Brause-Mansfeld var afbildet efter Prosper Maillat, *Catalogue descriptif des Monnaies Obsidionales et de Nécessité, Bruxelles 1870-71*, supplementsplanche 27, hvor mønterne var gengivet efter eksemplarer i en samling tilhørende Dr. Ludwig Schulze i Gotha.

Af de mange mønter er der kun grund til kortelig at omtale Brause-Mansfeld nr. 8, nemlig en IV (romertal) skilling af kobber. Mønten, som oprindeligt fandtes i Den kongelige Mønt- og Medaillesamling var en gang i attenhundretallet blevet udkudt som dublet, da det erkendtes, at det i virkeligheden var et mispræg af II skilling. Siden havnede mønten på etatsråd Emil Glückstadts auktion i 1924 som nr. 3237 og blev voldsomt indblandet i en frygtelig ballade, der



opstod omkring auktionskataloget. Mønten købtes dengang i kommission til Sven Svensson og solgtes atter på auktionen hos AB Hirsch Myntauktioner i 1966 som nr. 805 og den findes nu i Malmö Museums samling.

*

Jeg betvivler, at man til start prægede plåtmynt. Snarest tror jeg, at denne tidlige udmøntning angår den tosidige 2 skilling med årstallet 1677. Og endelig kan jeg oplyse, at Stiernstedts oplysning i NM I om mønternes indløsning må stamme fra Christian Jürgensen Thomsens note i auktionskataloget over Georg Friderich Timms udmærkede Mynt- og Medaillesamling, Kjøbenhavn 1831 side 206, hvor det lyder:

Disse Nödmynter ere slagne efter Generalmajor Meerheims Foranstaltning for dermed under Christianstads Beleiring at betale Besætningens Sold; efter at Beleiringen var ophævet den 1. Mai 1677, lod Christian den 5te disse Nödmynter indlöse.

Jørgen Sømod



SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

REGISTER 2001

ARTIKLAR OCH NOTISER	Nr	Sid.
Alstertun, Rolf		
Franskt helgon och korsridare i Hornborga kyrkoruin.	5	110-115
Inget är nytt under solen.	6	139
Arnell, Sven-Erik †		
Var den tidigaste medeltida myntningen i Sverige kyrklig?	1	4-11
Björk, Jan-Olof		
Belägringsklippingarna från Kristianstad. (& Dan Carlberg)	7	156-159
Myntklassikern - hett tips för återanvändare.	8	196
Carlberg, Dan		
Belägringsklippingarna från Kristianstad. (& Jan-Olof Björk)	7	156-159
Carleson, Ulf		
Falsk marknadsföring?	8	186-187
Ekre, Rune		
Numismatikens dag i Lödöse museum.	6	150-151
Elfver, Frédéric		
Myntutställning i Norrtälje. (<i>Utställning</i>)	4	92-93
Om en nyfunnen anglo-skandinavisk prägling från Bote i Alskogs sn, Gotland.	6	141
Mynt i skålgrop på Birka – ånyo.	6	142
Johan Gustaf Liljegren, runmynten och hans gravvård på Maria kyrkogård, Stockholm.	8	184-186
Golabiewski Lannby, Monica		
"Är hundralapparna fina idag?"	1	11
Bondtjuv, girigbuk eller hederlig myntsamlare? Historien om ett tuppköp.	1	22
Tio år med SNT.	2	46
Den sorgliga visan om numismatik.	2	47
En cigarrask märkt "Kofvan" från 1901.	3	61
Människor, miljöer och kreativitet. (<i>Utställningar</i>)	3	68
Bok om Nobelmedaljerna. (<i>Utställningar</i>)	3	68
Arkitektur och Makt. (<i>Utställningar</i>)	3	68
FIDEM 2000 - Weimar. (<i>Utställningar</i>)	3	68
Albert Engströms lyckoslant.	3	73
Sten Sture vid Katarinas fot och Mercurius i pyramid.	4	89 +omslag
Ny gulds katt från regalskeppet Kronan! (<i>Myntfynd</i>)	5	108
Kungl. Myntkabinetet på sjätte plats.	5	126
Mynt på Cornelis Vreeswijks gravsten.	6	143
Helsingfors och Tallinn – NNU-mötet 2001. Liten bildkavalkad.	6	144
Norges Nobel-mynt. (<i>Nya mynt</i>)	6	146
Humbug.	7	166
Silhuetten "Slanten" av Oscar Antonsson.	7	171
Alla var där - Ian Wiséhn 50 år!	7	172-173
Jorå till evrå, nejrå till jorå.	8	195
Smärre ting?	8	198
Lyckofemman – julklappspengar.	8	202
Hammarberg, Inger		
Riddarhuset på medalj.	5	120
Hemmingsson, Bengt		
Utmärkelser till svenska officerare i persisk tjänst.	1	16
Holmberg, Kjell		
Albrekt av Mecklenburg, LL 1, i Danmark (igen)! (& Anders Nordin)	4	87
"Ave Maria".	5	108-109

Holmén, Bengt

Gunnar Holsts pris år 2001.

6 150

Huggert, AndersHarald Wideen 15.9.1912-26.9.2001. (& Lars O. Lagerqvist) (*Personalia*)

8 200-201

Lagerqvist, Lars O.Rätt myntgravör. (*Läsekretsen*)

1 21

Josef Hackl 70 år – medaljporträtt av Kauko Räsänen. (*Ny medalj*)

2 40-41

Nyupptäckt porträtt över mynt- och medaljgravören Ludvig Persson Lundgren.

(& Ulf Nordlind, Ian Wiséhn)

3 62-63

Alfred Nobel på enskild belöningsmedalj.

3 68

Rättelse.

5 109

Internationell medaljbienal i Seixal. (*Utställning*)

4 96

Myntfynd i Kungl. Slottets vattenkar.

5 115

FIDEM. Internationell medaljkongress 2002 – i Paris. (*Kongress*)

5 120-121

Sverige i München.

5 122

Kungligt silverbröllop. (*Nya mynt*)

5 124-125

Nytt myntporträtt. (*Nya mynt*)

5 125

Erik Lindbergs fond - stipendiet 2001.

6 150

Alfred Nobel på mynt. (*Nya mynt*)

8 199

Harald Wideen 15.9.1912-26.9.2001. (& Anders Huggert) (*Personalia*)

8 200-201

Lind, Lennart

En ovillig brudgum hittad på Gotland. Denarfynd åren 1990-1993.

2 37-39

Lindblom, Carl-AxelEn liten god "medalj". (*Utställningar*)

2 42

Malmer, BritaSven Brahme 10 juli 1917 – 1 december 2000. (*Personalia*)

2 44-45

Kenneth Jonsson invald i Vitterhetsakademien. (*Personalia*)

4 98

Jørgen Steen Jensen invald i Det kgl. Danske Videnskabernes Selskab. (*Personalia*)

5 118

Vikingatidens nordiska mynt under 25 år: ca 995-1020.

7 169-171

Nordin, Anders

Albrekt av Mecklenburg, LL 1, i Danmark (igen)! (& Kjell Holmberg)

4 87

Nordlind, Ulf

Nyupptäckt porträtt över mynt- och medaljgravören Ludvig Persson Lundgren.

(& Lars O. Lagerqvist, Ian Wiséhn)

3 62-63

Ny medalj från SNF. (*Ny medalj*)

4 93

Påhlsson, LeifFlaggkongress. (*Kongress*)

4 96

Rispling, GertMinnesord över Beatrice Granberg. (*Personalia*)

5 119

Minnesord över Thomas Noonan. (*Personalia*)

6 148-149

Rundkvist, Martin

Kung Ethelred i Dalhem.

2 36

Rådström, Börje

Karvstockar.

1 12

Pollett från Rindöbaden.

2 47

Papperspollett från ångslupen Carl XV.

7 162-163

Kolpolletter från Gimo Bruk.

8 196-197

Schoerner, KatarinaSverige 1628. (*Utställningar*)

2 42-43

Sundquist, Torbjörn

Numismatisk frågesport vid SNF:s julfest 11 december 2000.

1 18

Rätta svar på frågesporten.

3 70

Sigillstamp med Brenners familjevapen.

3 69

Margareta Klasén 80 år. (*Personalia*)

8 201

Wahlquist, Göran

Penningförfalskningsbrottet utvidgas.	2	45
Årsberättelse för år 2000 avgiven av Svenska Numismatiska Föreningen.	2	49-51
Tumba bruk och Myntverket säljs.	8	198

Wallner, Göran

De baltiska ländernas mynthistoria.	3	56-60
-------------------------------------	---	-------

Wiséhn, Eva

Nyponros och Förgätmigej – en plånbok av vitt siden.	1	18-19 +omslag
Denna taler den ska vandra. Skruvtalem.	2	28-36 +omslag
Portmonnä upphittad.	3	60
Medaljens insida. Skruvmedaljen.	4	80-86
"Funnen på Gottska Sandön".	4	97
"Jag vill smyga så tyst, så tyst genom livet". Till 200-årsminnet av Fredrika Bremers födelse.	5	116-118
En kunglig dag i Kungsan.	6	145
Femöresgolf.	6	145
En pollett från Skåne? (<i>Frågespalten</i>)	7	175
ICOM 2001 i Barcelona.	7	176
Gåvor från Sven Svenssons stiftelse 2000.	8	188-191
Invigning av Stjärnglans. (<i>Utställning</i>)	8	194

Wiséhn, Ian

Aktiebolaget Sickla Djurgård – aktiebrev med fribiljett.	1	17
Beslagtagna legitimationsmärken 1901.	1	22
Spåkort med oförmodade pengar.	2	40
Ny numismatisk utställning i Stifts- och Landsbiblioteket i Linköping. (<i>Utställningar</i>)	2	43
Medalj över frihetshjälten Francisco de Miranda.	2	44
Exklusiv autografbok i Bank of England.	2	48
Nyupptäckt porträtt över mynt- och medaljgravören Ludvig Persson Lundgren. (<i>& Lars O. Lagerqvist, Ulf Nordlind</i>)	3	62-63
Resultatet av myntrealisationen 1776.	3	63
Pengar som man gjorde själv – Vladivostok 1920.	3	63
Aktiebrev uti den Förnyade Skånska Privat Banken i Ystad.	3	64
Agi Lindegren och Julius Kronberg – två sedelkonstnärer på 1890-talet.	3	65-67 +omslag
Carl Snoilskys brev till Hans Hildebrand rörande Sturemarken i Dresden m.m.	3	70
Föreningsmärken med okänd hemvist.	3	70-71
Fattigbricka från Ramundeboda socken.	3	72-73
Sir Henry Morton Stanleys Vegamedalj.	3	74
En tidsbild från Petrograd i maj 1917.	4	88
Mayer Amschel Rothschild – tidig internationell säljare av gamla mynt.	4	90
Värdepapper från Göteborg.	4	94-95
Hur den förste Bernadottekungen ville skriva sitt namn på mynten.	4	96
Samuel Ödmanns Nordstjärneorden skulle vara varm.	4	98
Den till en orm slutna ringen – ett minne från när Karl Johan valdes till svensk tronföljare.	5	108
Utredningen av myntkuppen i Strängnäs nedlagd.	5	118
Kastmyntet som aldrig kastades – Oscar I:s begravningsmynt.	5	122
Mathias Fremling – filosofen som var myntsamlare.	5	123
En rakpollett från Skara.	5	126
Svarvaren Ekvalls pollett.	5	126
Karl Goetz – medaljkonstnären som speglade första världskriget och dess efterspel.	6	132-138
Tre räddade Vadstena slott och fick medaljer som belöning.	6	139
Tre medaljliknande porträtt över Karl XIV Johan.	6	140
Dukater funna vid rivning av hus i Eksjö 1827.	6	142 +omslag
Ett minne från striderna vid Ratan i augusti 1809.	6	142
Thankar Till En Meddalje öfwer den 1:sta Nowember år 1796. Hovlakejen Badins förslag till en medalj över Gustav IV Adolfs övertagande av regeringsmakten.	7	160-161
Några förslag till medalj över skådespelaren Lars Hjortsberg.	7	164-165
Stämpelförslag till 1 dalers plåtmynt.	7	166-167
Mynt utgivna med anledning av millennieskiftet. (<i>Nya mynt</i>)	7	174-175
Australien. (<i>Nya sedlar</i>)	7	175
En medaille skulle förvara minnet – öppnandet av Göta kanal 1822.	8	192
Hur årgången 1880 firade sin 50-åriga tillvaro.	8	193
Anvisning från Akademiskt konsistorium i Uppsala.	8	195
Aktiebrev från Åbomska Sim-Skolæ-Inrättningen.	8	196
Pengar på vykort.	8	197
Nickel 250 år.	8	201 +omslag

Voisin, Marie-Astrid

Franskt medaljschatull.

1 13-15

Italiensk Art Nouveau-medalj.

3 67

Charles Lindbergh på medalj.

4 90-91

La Fontaines fabler av Jean Vernon.

5 104-108 + omslag

Ny 1000-kronerssedel i Norge. (*Nya sedlar*)

6 147

Nytutkommen akademimedalj. (*Ny medalj*)

7 167

NYTT OM BÖCKER – RECENSIONER**Alm, Mikael:** *Bilden av kriget. Från Puumala till Värälä i Gustav III:s medaljhistoria. (i: Skärgårdsflottan. Uppbyggnad, militär användning och förankring i det svenska samhället 1700-1824.)*

Red.: Hans Norman. 2000. (Bengt Hemmingsson)

7 168

Coffing, Courtney: *A Guide & Checklist of World Notgeld 1914-1947.* 2000. (Ian Wiséhn)

3 72

Collecting World Coins. A century of circulating issues 1901 – present. 2001. (Harald Nilsson)

8 198

Dutkowski, Jaroslaw & Suchanek, Adam: *Corpus Nummorum Gedanensis. Catalogue of coins, medals and tokens of Gdansk origin and these associated with Gdansk in the years 1200-1998.* 2000. (Monica Golabiewski Lannby)

5 123

Jhunjunwalla, Kishore: *The Standard Reference Guide to Indian Paper Money.* 2000. (Ian Wiséhn)

1 20

Lekeby, Kjell: *Om drottning Kristinas självförligande. (i: Kung Kristina – drottningen som ville byta kön.)* 2000. (Bengt Hemmingsson)

7 168

Nationalmuseets Arbejdsmark 2000. Red.: Hella Damsgård. 2001. (Ian Wiséhn)

5 123

Olsson, Bengt-Erik: *Petter Stenberg 1821-1906. Halländsk falskmyntare, fånge på Malmö fästning.* 1999. (Bengt Hemmingsson)

1 21

Sammlung Köhler-Osbahr. Band V/3. *Byzantinische Münzen und ihr Umfeld. Orientalische Münzen, Münzen der Kreuzfahrer und -staaten sowie der europäischen Nachbarn.* Red.: Ralf Althoff. 2000. (Eva Wiséhn)

2 46

Slabaugh, Arlie R.: *Confederate States Paper Money. Includes currency issued by the Southern States.* 2001. (Ian Wiséhn)

3 72

Standard Catalog of World Coins, 1801-1900. 3:e upplagan. 2001. (Harald Nilsson)

8 198

Standard Catalog of World Paper Money. General Issues. Red.: Colin R. Bruce & Neil Shafer. 2000. (Ian Wiséhn)

3 72

Standard Catalog of World Paper Money. Modern Issues 1961-2000. Red. Colin R. Bruce & Neil Shafer. 2000. (Ian Wiséhn)

3 72

Standard Catalog of World Paper Money. Modern Issues 1961-2001. Vol. III. Red. Colin R. Bruce & Neil Shafer. 2001. (Ian Wiséhn)

8 198

Bli medlem i**SVENSKA****NUMISMATISKA FÖRENINGEN**

Årsavgiften är 200 kr, juniorer (under 20 år) 100 kr.

Som medlem får Du SNT automatiskt. Du kan också enbart prenumerera på tidningen.

Det kostar endast 160:- för åtta nr per år.



Guldmedalj över Charles Grey 1801. Foto: Jan Eve Olsson. Skala 1:1.

När Earl Grey hyllades med medalj av Stockholms skeppsredare

När man skall sortera in medaljer i olika kategorier kan det ibland hända att en medalj "hamnar mellan två stolar". Så är det med Lunderbergs medalj över Charles Grey. Den har en svensk beställare och en svensk konstnär, men visar en engelsman. När så den engelske medaljforskaren Laurence Brown 1980 ger ut första delen av sitt arbete, *A Catalogue of British Historical Medals 1760-1960*, tar han med medaljen över Grey (nr 508) av följande orsak: *and is included here for the sake of completeness.*

Det var år 1801 som medaljkonstnären Lars Lunderberg (1755-1815) fick det intressanta uppdraget att gravera en medalj över Grey. Beställare var sammanslutningen Stockholms skeppsredare. Dessa herrar hade nämligen just fått läsa att den brittiske parlamentsledamoten Charles Grey den 2 februari 1801 hållit ett tal till försvar för de neutrala ländernas rättigheter vid handeln över haven. Greys tal var naturligtvis välkommet eftersom brittiska regeringen ägnade sig åt embargo på alla svenska fartyg i brittiska hamnar. Orsaken till detta var den svensk-ryska traktaten. Trogen väcktes förhoppningar hos de goda redarna i Stockholm som tyckte att Grey uppträtt som tydligt. Säkert fanns det någon som direkt föreslog en medalj över "hjälten". Resultatet blev en av Lunderbergs bästa verk. Annars hörde han inte till våra bättre medaljkonstnärer. Han fick inte heller så många beställningar. Om detta skriver Lunderberg själv när han söker en tjänst som kammarlakej vid hovet, åberopande att han *emplojje-*

rat sin tid på nyttiga konster och att han som tillbragt flere år vid Medaille-Graveuren... därunder fått vidkännas en knapp utkomst. Lunderbergs främste konkurrent, Carl Enhörning, lyckades ofta bättre.

Charles Grey, andre Earl Grey, Viscount Howick (1764-1845) utbildades vid Eton och King's College, Cambridge. Han representerade Northumberland i parlamentet åren 1786-1807. Grey gick ofta samman med Charles Fox i kritiken mot premiärministern William Pitt d.y. Charles Grey blev själv premiärminister år 1830.

Medaljens åtsida visar Charles Grey, bröstbild, vänster sida. Omskriften lyder: CAROLUS GREY PARLIAMENTI BRITANNICI MEMBRUM (= Charles Grey medlem av brittiska parlamentet). Från sidan visar en eklövskrans inom vilken finns texten: COSMOPOLITAE. OPT: / IURA. GENT: MARITIMA. / CORAM. CONSESSU. POPUL: BRIT: / DIE. II. FEBR: MDCCCI. / STRENUE. DEFENDENTI. / NAVICULARII. / STOCKHOLMIENSIS. (= Stockholms skeppsredare åt den gode världsmedborgare, som den 2 februari 1801 inför det engelska parlamentet kraftfullt försvarade folkens rättigheter till sjöss).

Medaljen mäter 54 mm i diameter och finns i metallerna guld, silver, brons samt avgjutningar i järn. Det finns även nypräglings i silver och brons från 1929. Kungl. Myntkabinettet äger fyra exemplar av medaljen. Under inventarienummer 15585 döljer sig ett guldexemplar och två silverexemplar. Medaljerna är depo-

nerade i KMK år 1916 av Stockholms Grosshandelssocietet. Museet har även ett exemplar i brons (inv.nr 22721:9). Denna medalj ingick i en mynt- och medaljsamling av okänt ursprung som länge funnits på Nationalmuseum. Merparten överlämnades 1941 till Kungl. Myntkabinettet. Resten av samlingen överläts till Östergötlands museum i Linköping. I Riksbankens medaljsamling ingår inte denna medalj och i British Museum finns ett silverexemplar. I sin bok uppper Laurence Brown att han endast känner till medaljen i silver. Ändå kan man tycka att Charles Grey själv borde ha fått medaljen i guld. Kan det vara så att man hos Stockholms skeppsredare hoppades kunna få överlämna medaljen till Grey personligen i Stockholm? I så fall kan det vara Greys exemplar som idag ligger i Kungl. Myntkabinettets valv.

Ulf Nordlind och Ian Wiséhn

Det uppges ibland att *teet* Earl Grey kommer av en resa till Kina, som den brittiske utrikesministern Viscount Edward Grey gjorde vid början av 1900-talet. Det sägs att han fick te-receptet som gåva, och att han lämnade det vidare till Jackson's of Piccadilly. En annan teori rör den andre Earl Grey (dvs politikern på medaljen). Han lär ha fått teet genom ett sändebud, som under en resa i Kina räddat en resande kinesisk mandarin till livet sedan han överfallits av stråtrövare. Mandarinerna använde teet med bergamottolja i sitt hem.

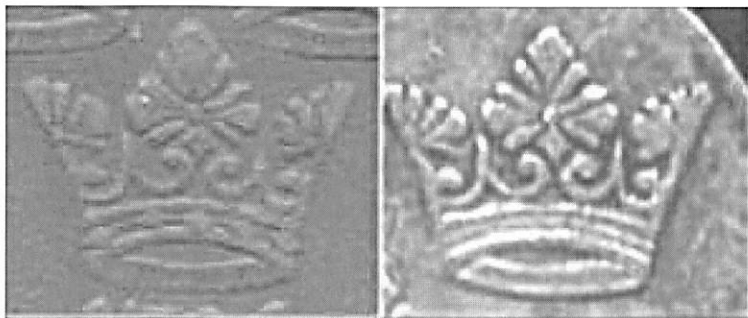
En välanvänd kronpuns

År 1724 byter 1 öre km skepnad, nya sveakronor börjar användas. Den första typen av sveakronor används bara fram till början av 1725. En liknade kronotyp används sedan 1725-1726. När tillverkningen av 1 öre km återupptas 1746 börjar en helt ny kronotyp att användas.

Gravören av 1724-1726 års kopparmynt är enligt egen utsago Engel Hartman (se brev refererat i *NNUM* 1942 s. 93-95). I ett brev till Kammarkollegium 1730 väddar han om att åter få börja gravera mynt; han refererar till mynten 1724-26, vilka han är mycket nöjd med och som han beskriver som schvungfullare utförda än mynten 1719-21.

Kronotypen 1724 är dock inte ny i den svenska myntserien. Den förekommer så tidigt som 1683 och då på enmarksmyntet. Faktum är att alla enmarker från 1683 till 1717 bär kronotypen. Det är till och med troligt att det är samma kronpuns som använts under alla dessa år. Kronorna är av exakt samma storlek, enda skillnaden är kronringen. På markmynten består den av en svag linje, på runstyckena av olika dekorationer: ovaler, kulor eller romber. Vissa exemplar av 1 öre km uppvisar dessutom under dekorationen svaga spår av en linje (*bild 1*).

Intressant i sammanhanget är vilka gravörer som verkat före Engel Hartman. Kronotypen infördes 1683. År 1681 tillträdde en ny gravör, Arvid Karlsteen. Mycket talar för att det är Karlsteen som graverat mynten från början av 1680-talet och framåt. Mynten får efter hans tillträde som gravör ett mer uniformt utseende och antalet varianter minskar markant jämfört med de tidiga Karl XI-mynten. Som de flesta andra gravörer hade Karlsteen lärningar. Den förste och kanske mest kände är Carl Gus-



Detaljbild av kronorna på 1 öre km 1724 och 1 mark 1683. Foto författaren.



Detaljbild av kronpuns på 1 öre km 1725. Foto författaren.

taf Hartman, som under flera år verkade som myntgravör, och denne var far till Engel Hartman! Kan det måhända vara så att kronpunsarna 1724-26 var ett gåva från fadern? När Engel hade slitit ut punsarna, fick han inga nya uppdrag.

Den beskrivna kronpunsen tas ur bruk 1725 (efter 42 års bruk!). Den har under åren sakta men säkert slitits ut. I samband med präglingen av 1 öre km slits först den högra kronspetsen sakta ned och blir kortare och kortare (jfr bild 1). I slutet av 1724 börjar även ett blad i kronan att förstöras. I början av 1725 är den så förstörd att punsen inte går att använda längre och kasseras (*bild 2*).

Ingemar Svenson

Källor

Ahlström B. m.fl.: *Sveriges Mynt 1521-1977*. 1976.

Lindgren, T.: En episod i Engel Hartmans konstnärarbana. *NNUM* 1939:7 s 142-152.

– Ett dokument rörande Engel Hartman. *NNUM* 1942:9 s 93-95.

Rasmusson, N-L.: Engel Hartman. *Svenskt Konstnärlexikon III* (1957), s 57f.

Stenström, S.: Arvid Karlsteen – hans liv och verk. *NNÅ* 1945.

Prenumerera på Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad!

Du som är medlem i Svenska Numismatiska Föreningen eller till Nordisk Numismatisk Union ansluten förening kan prenumerera på denna intressanta, populärt avfattade tidskrift.

Tidskriften redigeras i Köpenhamn och utkommer från 2002 med 4 dubbelnummer om året. Den innehåller artiklar på danska, norska och svenska, myntsamlarnytt, recensioner samt auktionslistor från de danska och norska föreningarna. (Endast medlemmar till NNU anslutna föreningar kan lämna anbud.)

För våra medlemmar åtar sig SNF att ordna prenumerationen. **Genom ett förbiseende blev prenumerationsavgiften för NNUM felaktig i förra numret av SNT. Priset ska vara 230 kr.** Sätt in 230 kronor på vårt postgiro 150007-3 och skriv "NNUM" på talongen.

Om Du vill ha provexemplar, ring kansliet 08-6675598 (onsd-torsd 10.00-13.00) eller skriv till
Banérgatan 17 nb, 115 22 Stockholm.

MUNTHANDEL G. HENZEN

~ Ancient Coins ~
~ Medieval Coins ~
~ Modern Coins ~

free pricelists on request!

Postbus 42

NL-3958 ZT Amerongen

Tel. 0031-343-430564

Fax 0031-343-430542

e-mail: henzen.coins@wolmail.nl

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(*uppges samlarområde*)

Klostergatan 5, 222 22 LUND

Tel och fax 046-14 43 69

e-post: siv-gunnar@swipnet.se



Trehundraett år sedan konungariket Preussen bildades

Bland Kungl. Myntkabinettets samling av tyska medaljer finns några som hyllar minnet av kungariket Preussens bildande 18 januari 1701. De två medaljerna är emellertid präglade till 100-årsminnet 1801. Medaljerna är utförda av den kände tyske mynt- och medaljgravören Daniel Friedrich Loos som föddes i Altenburg 15 januari 1735. Efter sin utbildning tog han tjänst som gravör i Magdeburg 1756-1767. År 1768 blir Loos chefsgravör vid myntverket i Berlin. Sammantaget var han anställd av den preussiska staten under sextio år. Han avled i Berlin den 1 oktober 1819. Loos hade en lyckosam konstnärlig karriär med en produktion av mynt och medaljer som skulle göra honom känd långt utanför Preussens gränser. Dessutom skapade han ju också en "gravördynasti", där sönerna fortsatte i faderns yrke.

Den ena medaljen visar porträtten på fem preussiska kungar – från Fredrik I till Fredrik Wilhem III. Medaljen är av silver och mäter 56 mm.



Den andra medaljen visar på åtsidan kungaparet Fredrik Wilhelm III och drottning Luise. Medaljen är av silver och mäter 41 mm. Det var kurfurst Fredrik III av Brandenburg som 18 januari 1701 lät kröna sig till kung Fredrik I i Preussen (1701-1713). Han fick inte kalla sig kung av Preussen på grund av att det i Polen också fanns en del av Preussen. Det var först Fredrik I:s barnbarn, Fredrik II, som kunde kalla sig kung av Preussen.

Den tysk-romerske kejsaren hade givit sin tillåtelse till Fredrik I för att vinna Brandenburg-Preussens stöd i den europeiska maktkampen.

Fredrik I var svag för pomp och ståt, men också intresserad av konst och vetenskap. Tillsammans med sin vackra drottning, Sofia Charlotta av Hannover, gjorde Fredrik I hovet i Berlin till ett kulturcentrum. Från och med 1871 sammanfaller Preussens historia med Tysklands historia.

IW

Foto: Jan Eve Olsson.

Föreningar

Stockholms Myntklubb

har årsmöte onsdagen 13 februari på Kungl. Myntkabinettet Slottsbacken 6, Gamla stan. Lunch på Myntkrogen kl. 13.00. Info och anmälan: tel. 08-19 88 50, 08-89 86 95.

Myntklubben Skilling Banco

14/2 Köp, byt och sälj.
24/2 Antik- och samlarmässa i Cupolen, Linköping, kl. 10.00-15.30. Entré 20 kr. Bordsbeställning Sven Arweson, tel. 013-762 38.
14/3 Årsmöte.
11/4 Jimmy Häggqvist: *Sveriges Riksbank och enskilda bankers sedlar*.

20-21/4 Bussresa till Frimynt i Helsingborg. Bokning Roger Lind, tel. 013-12 22 62. Pris ca 175 kr.

16/5 Vi summerar den gångna säsongen och planerar verksamheten hösten 2002/våren 2003.

Möteslokal: ABF (Sparbankshuset), Snickaregatan 20, Linköping, konferensrum Tallen, plan 3, kl. 18.30-22.00.

Hemsida: www.teboden.e.se/mksb



Svenska General Motors

År 1908 grundades General Motors Co. av industrimannen William Crapo Durant (1861-1947). Hans bilmärke kallades lämpligt nog Durant. Till General Motors anslöts 1908 Buick Motor Car Co. och Oldsmobile Motor Car Co. Året därpå anslöt sig också Oakland Motor Car Co. samt Cadillac Automobile Co. Företaget var redan tidigt intresserat av export till Europa. Att de till slut lyckades förstår man av ett par medaljer som finns i Kungl. Myntkabinettets samlingar.

Sveriges äldsta bilfirmor är Gjestvangs, Wiklunds, Ostermans och Philipsons. Dessa företag var från början obetydliga, men utvecklades till stora företag. Ernst Nilsson & Co. började med att sälja "krigsagnar" (dvs bilar, som tagits som krigsbyte under första världskriget eller som av någon anledning kasserats) och hans rörelse fick snart en betydande omfattning. Efter 1918 etablerade sig flera utländska bilföretag i Sverige. General Motors Nordiska aktiebolag grundades 1927. Vid dess till Hammarbyhamnen i Stockholm förlagda fabriker (grundade 1928) skedde sammansättningen av ca 90% av det antal vagnar bolaget avyttrade inom sitt försäljningsdistrikt, Sverige och Finland. Arbetsstyrkan varierade, men var som störst ca 1.300 man. Hopsättningsfabriken framställde som mest 10.000 bilar/år.

Redan 1928 ville man från företags sida manifestera anläggandet av



Foto: Jan Eve Olsson, KMK.



fabriken vid Skanstull med en bronsmedalj. Den som fick uppdraget att utforma medaljen var August Herman Neujd (1872-1931) som arbetade som skulptör, medaljgravör, keramiker m.m. Han hade också en tjänst som överlärare vid Tekniska skolan. Neujd skapade verkligen en konstig medalj. På åtsidan finns fabriken i Hammarbyhamnen/Skanstull tillsammans med en viking och en indian samt texten: GENERAL MOTORS NORDISKA A-B SWEDEN. På frånsidan står en bil parkerad vid en mur. På andra sidan muren seglar ett vikingaskepp med en uppgående sol vid horisonten. Omskriften lyder: A CAR FOR EVERY PURSE AND PURPOSE. Medaljen tillverkades hos AB Sporrang & Co.

Den andra medaljen är också tillverkad hos Sporrang, men år 1945. Medaljen är graverad av Walter Bru-

no (1896-1946). Han var från början knuten till Westins ateljé. Senare blev han konstnärlig medarbetare i Metallfabriks AB C.C. Sporrang & Co., Alois Richters ateljé, Herman Bergmans Konstgjuteri AB m fl liknande företag. Bruno har skapat en mycket tidstypisk medalj. Åtsidan visar General Motors fabriksbyggnad. Ovanför byggnaden finns företagets logotype, men med initialerna G.M.I.F., dvs General Motors Idrottsförening. Omskriften lyder: GENERAL MOTORS NORDISKA AKTEBOLAG. Frånsidan visar en yngling med spänd båge. Vid sidan ligger en båge med brusten sträng. Omskriften lyder: DET ÄR SKÖNARE LYSS TILL DEN STRÄNG SOM BRAST - ÄN ATT ALDRIG SPÄNNA EN BÅGE. Medaljen har troligen använts som belöning inom företagets idrottsförening.

IW

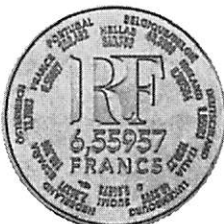
1. Hur många olika mynt har getts ut i Sverige med valören 2/3 riksdaler?
 1. Inget
 - X. 2 st
 2. 4 st
2. Eurosedlarna kommer ut i omlopp 1 januari 2002. Hur många valörer blir det?
 1. 6
 - X. 7
 2. 8
3. Pagod är namnet på ett guldmynt som slogs under många århundraden men var?
 1. I Indien
 - X. I Thailand
 2. I Kina
4. En legendarisk svensk mynt- och sedelförfalskare var som mest aktiv i mitten på 1800-talet. Vad hette han?
 1. Lars Andersson
 - X. Petter Stenberg
 2. Ernst Svensson
5. I juni 2001 kom 10 kr och 1 kr med nytt porträtt på vår kung. Vem är konstnären?
 1. Bo Thorén
 - X. Karin Mörck-Hamilton
 2. Ernst Nordin
6. I december 2001 var det Nobelfest i Stockholm för 100:e gången. I Nobels testamente beskrivs fem Nobelpreis. Ett sjätte pris har tillkommit till Alfred Nobels minne, ekonomipriset. Vem är konstnären som utformat medaljen som ges till ekonomipristagaren/na?
 1. Rune Karlzon
 - X. Berndt Helleberg
 2. Gunvor Svensson Lundkvist
7. Vilken svensk regent hade som sitt valspråk "land skall med lag byggas"?
 1. Karl XIV Johan
 - X. Karl XV
 2. Oscar I
8. De första svenska sedlarna på färgat papper – de så kallade "kanariefågeln" introducerades på 1800-talet. När?
 1. På 1810-talet
 - X. På 1820-talet
 2. På 1830-talet
9. I Kalifatet med säte i Damaskus och senare i Bagdad präglades guldmynt. Vad kallas dessa?
 1. Dinarer
 - X. Denarer
 2. Dirhemer
10. Hur många namngivna svenskar (icke kungliga) finns avbildade på svenska mynt inklusive de från besittningarna?
 1. 1 st
 - X. 2 st
 2. 3 st
11. Ädelforsdukat är ett begrepp inom svensk mynthistoria. Guld bröts i Ädelfors från 1738 fram till en bit in på 1800-talet. Brytningen av guld i Ädelfors var förenad med stora svårigheter både mänskliga och ekonomiska. Hur mycket guld bröts totalt under de ca 80 år som brytningen varade?
 1. Ca 80 kg
 - X. Ca 160 kg
 2. Ca 320 kg
12. År 1588 utkom i Sverige det verk som man anser vara det första trycket med numismatiskt innehåll på svenska språket. Vem var författaren?
 1. Guillaume Budé (Budæus)
 - X. Heinrich Bünting
 2. Philipp Melanchthon

Lycka till
Torbjörn Sundquist

Mynt från år 2000

Flera av nedanstående länder övergick i år till den inom Europeiska Unionen gällande euron. Men ännu för två år sedan utgavs i flera europeiska länder nya mynt, särskilt jubileums- och minnesmynt. På nästa uppslag visas en del av dessa.

1. *Cypern*. 2 pund, silver. Millennium 2000.
2. *Danmark*. Margareta II, 200 kronor, silver och 20 kronor, mäsing. Präglade med anledning av drottningens 60-årsdag.
3. *Finland*. 100 markkaa, silver. Jubileumsmynt med anledning av Helsingfors 450 år.
4. *Frankrike*. 10 francs, silver. Biologi och medicin.
5. *Frankrike*. 6,55957 francs, silver. Art Nouveau.
6. *Frankrike*. 6,55957 francs, silver. Europa.
7. *Frankrike*. 500 francs, guld. Yves Saint Laurent.
8. *Nederländerna*. Drottning Beatrix, 5 gulden, nickel. Fotboll.
9. *Portugal*. 1 000 escudos, silver. Portugal ordförandeland i Europeiska Unionen.
10. *San Marino*. 5 000 lire, silver. Barn och universum.
11. *Schweiz*. 20 francs, silver. Fred på jorden.
12. *Isle of Man*. Elisabet II, 1 crown, silver med mäsinginläggning. Millennium 2000.
13. *Storbritannien*. Elisabet II, 5 pund, kopparnickel. Drottningmodern 100 år.
14. *Alderney*. 5 pund, kopparnickel. Slaget om Storbritannien, 60-årsminnet.
15. *Tyskland*. 10 mark, silver. Karl den stores kröning, 1200-årsminnet.
16. *Tyskland*. 10 mark, silver. Tyskland enat, 10-årsjubileum.
17. *Österrike*. 20 schilling, mäsing. Österrikes första frimärke.
18. *Österrike*. 100 schilling, silver. Keltern.
19. *Österrike*. 100 schilling, bimetallisk, silver och titan. Millennium 2000.





7.



14.



8.



15.



9.



16.



10.



17.



11.



18.



12.



18.



13.



Nytt om böcker – recensioner

Jørgen Steen Jensen: Danske mønter og sedler. Krone og øre fra 1875 til idag. Inbunden, 72 s., illustrerad med färgfoton. ISBN 87-11-16248-1. Beställes hos Aschehoug Dansk Forlag, Landemærket 8, DK-1119 København K. Pris 199 dkr.

I SAMBAND MED den skandinaviska myntunionen infördes i Danmark och Sverige (1873) samt i Norge (1875) myntenheten krona jämte skiljemyntet öre. I Sverige fanns öresmynten redan på 1500-talet under Gustav I. Men som hundradelar av 1 riksdaler riksmünt återkom öret vid decimalsystemets införande hos oss 1855. Danmark-Norge hade sedan ca år 1600, under Christian IV, en valör kallad *kroner* efter franska myntet *couronne* och engelska *crown*. Den skandinaviska myntunionen upphörde redan 1914 men valörbenämningarna kom att bestå i de tre länderna.

Lagom till införandet av euron även som faktiska sedlar och mynt i de flesta EU-länder från år 2002 (Danmark, Sverige och Storbritannien undantagna) ombads Jørgen Steen Jensen av Aschehoug Dansk Forlag att skriva en bok om Danmarks mynt och sedlar i kronor och ören. De har presenterats traditionellt, dvs regent för regent och från högsta valör till lägsta samt utgivningsår men utan den



vanliga inbördes numreringen. Myntens motiv vikt och metall är angivna liksom myntort och konstnär respektive gravör.

Sedelmotiven är ingående beskrivna, med sedlarnas storlek och första utgivningsår. De har presenterats under rubriker som "De første kronesedler", "Skille-møntsedler fra I. verdenskrig", "Heilmanns serie", "Pengeombytningsedlerne 1945", "1952-serien", "1972-serien", "1997-serien".

Alla beskrivna mynt (i naturlig storlek) och sedlar (förminskade) är avbildade och fotografierna är lättamt upplagda för åskådaren att ta del av. Boken avslutas med ett konstnärs- och motivregister.

Trots det traditionella utförandet får man inte alls intrycket av en mynt- och sedelkatalog. Här har man i stället lyckats framställa en för var och en mycket tilltalande bok som behandlar danskarnas nuvarande pengars historia! Och man undrar om någonsin euromynten kan tillägnas något motsvarande om ca 125 år.

MGL

Nordisk Numismatisk Årsskrift 1997-1999

beräknas utkomma till årsskiftet 2002/03. Redaktörer för denna volym är Monica Golabiewski Lannby och Harald Nilsson, Kungl. Myntkabinetet, Stockholm. Vi tar gärna emot förslag till artiklar. Hugade författare kan vända sig till oss antingen via brev till nedanstående adress eller via e-post:

mg1@myntkabinetet.se
harald.nilsson@myntkabinetet.se.

Manus jämte bilder skall vara redaktionen tillhanda senast 1 maj 2002.

Adress:
Kungl. Myntkabinetet
Box 5428
114 84 Stockholm

Ett stilla kåseri över "euronit" år 1959

I tidskriften *Sunt Förnuft* Stockholm 1959:10 publicerade på sidan 21 signaturen Liber ett litet kåseri över bl.a. den då nya tänkta myntenheten "euronit". Idag vet vi vad som blev utav detta. Och kåseriet får vi väl se som ett historiskt tidsdokument. Ett och annat tänkvärdt för såväl samlare som andra finns också att hämta här:

Från Eskilstuna ingår den hemska nyheten att en dekoratör i knivarnas stad hittat en ettöring med kungakrona på båda sidor och inskriptionen "Gustav VI Adolf Sveriges konung", också på båda sidor. Sedan dekoratören länge grubblat över detta januspräglade missfoster, sände han det till Kungliga Mynt- och Justeringsverket. Direktören därstädes, Torsten Swensson, har förklarat att myntet blivit felpräglat. Även *deus ex machina* kan blunda. Tänk om det finns fler felpräglade mynt ute och cirkulerar. De blir värda sin vikt i guld. Det är väl

inte bara feltryckta frimärken som är rariteter?

Direktör Swensson skriver till den benådade upphittaren: "Då det icke är lämpligt att felpräglat mynt är utelöpande i marknaden, vore det önskvärdt att myntverket kunde utbyta detsamma mot ett felfritt mynt. Om dekoratören nappar på denna krok är han dåraktig. Säljer man en sådan dyrgrip för ett öre? Cirkulerar den? Nej, man läser in den under sju regler.

Guden blundar. Nej, kanske gudinnan. Ty det lustiga är att ordet mynt via en rad av mellanled kommer från det fornromerska gudinnenamnet *Juno Moneta* (Juno manerskan och varnerskan). Då det romerska myntverket år 270 f.Kr. placerades i gudinnetempel, fick myntverket överta gudinnenamnets attribut moneta. Tänk att religion och mammon kunde samsas redan på den tiden. Men lägg märke till att moneta, mynt, alltså hör ihop med maning och varning. Vet väran allra överste myntförvaltare det?

Från myntfronten kan vidare antecknas att Lilla Europa snart får gemensam

myntenhet. Den ska heta "euronit". Uppgiften säges ha för tidigt sipprat ut från belgiska regeringen. Det är någon i kabinettet som varit lösmynt. Ett gemensamt euronitmynt skulle öka sexstaternas prestige på världsmarknaden och i hög grad underlätta transaktionerna inom sexstaterna. Allt detta är förträffligt, men nu vill vi ha ett världsmynt och bli av med den dubiösa termen sexstaterna.

Det viskas i korridorerna om ett harpsundsmynt, ett äktsvenskt nutida mynt utan kungabild och med allegoriska framställningar (hårt åtsnörpt pengapung och tömd sådeskärve) i stället för det svenska krontecknet. En ny sorts ettöringar, som säges vara värda en krona, i stil med "Görtzens gudar". Dumt prat förstås. Litet längre har vi väl kommit på 240 år.

Hur långt vi har kommit på 42 år vet vi i alla fall. Nu är euron här och det är inte sex länder utan tolv som har den som sin enda valuta. Så blev vi ändå av med termen "sexstaterna".

MGL



C. O. Karléns Strindbergsmedalj från 1911

En gatuarbetare i Stockholm besökte under våren 2000 Strindbergsmuseet. Han hade med sig en liten enkel medalj i vitmetall som han hittat vid grävarbete i någon gatstump. På den lilla medaljen finns ett ansikte med intensivt betraktande ögon – August Strindberg. På åtsidan finns Strindbergs bröstbild en face. Omskriften lyder: AUGUST STRINDBERG. Nederst finns skrivet med minimala bokstäver: KARLÉN 1911 samt initialerna C. O. K.

På fransidan finns ett invecklat system av kvistar och löv. Liggande ovanpå lövverket finns tre kronor – två under och en ovan i mitten. I mitten finns ett Strindbergscitat: *Det fann jag bättre än döden det att nödgas ta det stora...* Nederst finns två teatermasker och därunder medalj-

konstnärns namn: C. O. KARLÉN / ESKILSTUNA. Medaljen har en ögla och mäter 21 mm.

Chefen för Strindbergsmuseet visade upp medaljen på Kungl. Myntkabinettet. Men märkligt nog är den tidigare okänd. Vi får lägga den i raden av övriga medaljer som är ägnade den store författaren. Karlén är också ett okänt namn inom medaljkonsten, men kanske finns det en koppling till fabrikören A. Edvard Olson som var ägare av Stålstämpelfabriken i Eskilstuna (Jfr *SNT* 1989:1, s. 20-21). Som mest hade Olson sexton anställda gravörer. De var också specialiserade på att tillverka miniatyrmedaljer med lång text i extremt litet format.

Kanske var Karlén en beundrare av Strindberg eller också hade han planer på att ge ut den lilla medaljen som en ren spekulering.

De konstnärer som annars utfört medaljer över Strindberg är: Ernst Hugo Ekwall, Heinrich Zimmer-



Jetong över August Strindberg i originalstorlek och starkt förstora. Jetongen ägs av Strindbergsmuseet i Stockholm.

Foto: Jan Eve Olsson, RAÄ.

mann, Filip Beck, Erik Lindberg, Gösta Carell, Madeleine-Pierre Quérolle, Léo Holmgren, Nils Åberg, Liss Eriksson och P. G. Thelander.

Den som är intresserad kan läsa hela Strindbergs text i diktverket *Stora landsvägen* (1909) som är en gripande lyrisk rannsakan av hans eget liv: *Jägaren: Det fann jag bittrare än döden – det, Att nödgas ta det stora gäckeriet på allvar – Att hålla heligt det som var så rätt!*

Ian Wiséhn

Svenska och skandinaviska mynt och sedlar.

Stor sortering av utländska jubileumsmynt, årsset samt småmynt. Euro-utgåvor, polletter och medaljer.

Prislistor gratis.

NORRTÄLJE MYNTHANDEL

Box 4, 761 21 Norrtälje
Tel. 0176-168 26, Fax 0176-168 56

INTERNETADRESS:

<http://www.nmh-mynt.a.se>

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt sedlar medaljer
ordnar nålmärken



Öppettider
Vardagar 10.00 – 18.00
Lördagar 10.00 – 14.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

HÅKAN WESTERLUND

MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
TEL 08-411 08 07

När baron von Görtz silverservis höll på att bli kastmynt till Fredrik I:s kröning

Den tyske statsmannen Georg Heinrich von Görtz (1668-1719) skall hör inte till de mest hedrade i svensk historia. Eftervärlden har emellertid beundrat hans finansiella och organisatoriska geni och diplomatiska skicklighet. Sin svåraste uppgift, krigets finansiering, fullföljde Görtz utan hänsyn till tradition eller enskild rätt. Han upptog in- och utländska lån, mångdubblade betalningsmedlen genom nödmynt, obligationer m.m. samt reorganiserade hären och krigsförvaltningen. Hans utpressningspolitik vilade helt på våldet – tvångslån, tvångskurs och tvångsvärning. Sverige övergick nästan till statssocialism. Det främsta organet som arbetade för Görtz var Upphandlingsdeputationen.

Allmänt känd idag är Görtz för något som han inte helt hade ansvaret för, nämligen nödmynten. Det var mynttecken på en daler silvermynt. Ett sådant mynt innehöll 3,6 till 7,2 gram koppar, medan en daler silvermynt i plåtar vägde 756 gram. Dessa nödmynt var en motsvarighet till senare tiders massproduktion av pappersmynt.

För den som i arkiven studerar svensk statsförvaltning under perioden 1715-1721 stöter ofta på Görtz namn. Så är fallet också om man läser Kammarkollegiets protokoll. På sidan 939 finns en anteckning från 11 april 1720:

I anledning af Räntmästar Råfeldts Memorial och påminnelse resolverades at i underdånighet tillskrifva Hs Kongl. Maijt angående Kastpenningarnes slående till nu instundande Cröning, om icke silfver dertill må tagas af framl. Baron Görtz silfver service som på myniet är förwarat, jämwähl och huru prægeln på sjelfwa myntet hädanefter skal inrättas, och om icke så det må ske på samma sätt som härtilts, allenast Hs Kongl. Maijts egen höga bild tillika med namnet blifwer å den esa sidan påsatt.

Därmed fanns ett förslag att man i silverbristens tid skulle nedsmälta den förre finansministerns konfiskerade silverfat och dryckeskärl. Men endast ett par dagar senare har förslaget ändrats. Om detta läser vi i Kammarkollegiets protokoll 13 april 1720, sidan 973:

Den svenska örtugsmyntningen 1441-1477

Genom ett generöst stipendium från Gunnar Ekströms stiftelse är det möjligt för mig att under det kommande året ägna mig åt en omfattande stampstudie av örtugsmyntningen 1441-1477.

Syftet är att ta fram en kronologi för de förekommande typerna samt att få större kunskap om myntningens omfattning (hur många stamper som använts). Tidsperioden omfattar: Kristoffer av Bayern (1441-1448), Karl Knutsson Bonde (1448-1457, 1461-1465, 1467-1470), Kristian I (1457-1461) samt "Interregnumperioden" (1465-1467). Av stort intresse är också Sten Sture d.ä:s äldsta typ, LL:1.

Jag har för avsikt att registrera (fotografera och väga) så många exemplar som möjligt. För att uppnå detta kommer alla offentliga samlingar att studeras. Det är också min förhoppning att kunna registrera så många exemplar som möjligt i privat ägo. Därför vänder jag mig nu till alla privatsamlare av örtugar (ett eller flera exemplar) från nämnda period. Här avses följande typer:

Kristoffer av Bayern	Stockholm Åbo	LL 1, 2a-c, 3-5 LL 6
Karl Knutsson Bonde	Stockholm Söderköping Åbo	LL 1a-b, 2a-b, 3a-b LL 4a-b, (5) LL 6
Kristian I	Stockholm	LL 1-3
Interregnum	Stockholm	LL 1, 2a-b
Sten Sture d.ä.	Stockholm	LL 1

Om Ni privatsamlare vill delta i denna undersökning så hör av er till mig. De resultat som framkommer (antal stamper, stampkombinationer, inskriftsvarianter, förekomst av bitecken mm) kommer att publiceras och min målsättning är att avbilda registrerade exemplar. Ett stort tack på förhand!

Jonas Rundberg Tel. bostad: 0221-206 88
Bergslagsvägen 10 c Mobil: 073-600 18 66
731 32 Köping E-post: jonas_rundberg@swipnet.se

Litteratur

LL – Lagerqvist, L. O. 1970: *Svenska mynt under vikingatid och medeltid samt gottländska mynt.*

Såsom Hans Kongl. Maijt medelst des ankomne swar af d. 12 hujus improberat Kongl. Collegii förslag om den aflifwade Görtz Silfver-services employerande till Kastpenningar wid Cröningen, befallandes at Collegium dertill andra utvägar wille utse, efter Hans Maijt Sielf wil draga försorg om betalningen; fördenskuld fantz godt at tiilskrifwa Kongl. StatzContoiret det de härtil wille låta uphandla antingen gammalt silfver eller och så mycket Caroliner in Natura, som här til behöfwas.

Kanske var det så att Fredrik I inte ansåg det som lyckosamt att använda silvret efter en avrättad man till sina kröningskastmynt. Det finns ytter-

ligare en anteckning i Kammarkollegiets protokoll (16 april 1720, sidan 979) som rör Fredrik I:s kastmynt:

Såsom efter Kongl. Maijts nådigaste befallning af den 12 hujus, 2000 stycken, små Medailler komma at förfärdigas, hwilka wid Processen af Kongl. Maijts Cröningz Act komma at utkastas, altså resolverades at medelst extractum Protocolli anbefalla wederbörande Myntebejtjände, det de draga försorg at bemt. Medailler i god tid blifwa förfärdigade af det redan därtill anskaffade Silfret.

Säkerligen användes Görtz silverservis till några andra mynt eller medaljer.

Ian Wiséhn

Auktioner

Mars:

- 12-15 Osnabrück, Künker
16 Bruxelles, Elsen

April:

- 24-27 Frankfurt am Main,
Dr. Busso Peus Nachf.

Mässor

April:

- 13-14 Valkenburg, 16th Papermoney,
Bond & Share 2002 Maastricht
20-21 Helsingborg, Frimynt 2002

*Du som önskar tillkännage
kommande auktioner eller mässor
i auktionskalendern,
kontakta Frédéric Elfver.
Se redaktionsrutan!*

INTERNATIONELLA AUKTIONER



Auktion 20 april

Inlämningar mottages t o m 1 mars

Gratis Mynt, Frimärken
värdering Brev, Vykort, Aktiebrev
Inköp Handskrifter m.m.

Beställ katalog! Prenumeration 150 kr för
kommande 3 kataloger.

FK 08-678 32 17
FAX 08-678 19 39

MYNTKOMPANIET

Lilla Nygatan 20
111 28 STOCKHOLM

Inlämning pågår
fram till **14 februari**
för
AUKTION 65



**AHLSTRÖMS
MYNTAUKTIONER AB**

Rådmanngatan 21
Box 26033 103 94 STOCKHOLM
TEL: 08-10 10 10 0709-10 11 11
FAX: 08-678 77 77



SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av mynthandlare, hitintills 20 företag i tio olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

B. Ahlström Mynthandel AB
Rådmanngatan 21
Box 7662, 103 94 STOCKHOLM
Tel. 08-10 10 10, Fax 08-678 77 77

Antikboden
Kyrkogatan 2, 222 22 LUND
Tel. 046-12 99 00

Dala Mynt- och frimärkshandel
Box 307, 791 27 FALUN
Tel. 023-142 50

Karlskrona Mynthandel
Hantverkaregatan 11, 371 35 KARLSKRONA
Tel. 0455-813 73

Kronans Mynt
Västra Hamngatan 6, 411 17 GÖTEBORG
Tel. 031-13 55 81

Rune Larssons Mynthandel
Stora Brogatan 14, Box 98, 503 06 BORÅS
Tel. 033-41 03 15

Lunds Mynthandel
Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel./fax 046-14 43 69

Malmö Mynthandel
Kalendegatan 9, 211 35 MALMÖ
Tel. 040-611 65 44

Myntinvest Corona
Östra Storgatan 20, 611 34 NYKÖPING
Tel./fax 0155-28 63 25

Mynt & Medaljer
Sveavägen 96
Box 195 07, 104 32 STOCKHOLM
Tel./fax 08-673 34 23

Myntsamlarnas Postorder
Prästkragevägen 4 B, 245 63 HJÄRUP
Tel. 040-46 11 40

Ulf Nordlinds Mynthandel AB
Karlavägen 46
Box 5132, 102 43 STOCKHOLM
Tel. 08-662 62 61, Fax 08-661 62 13

Norrhälje Mynt AB
Nils Ferlins gränd 1
Box 4, 761 21 NORRTÄLJE
Tel. 0176-168 26, Fax 0176-168 56

Pecunia HB
Farinvägen 8, 245 33 STAFFANSTORP
Tel. 046-25 21 19

J. Pedersen Mynthandel
Norra Strandgatan 30
Box 1320, 251 13 HELSINGBORG
Tel./fax 042-12 25 28

J. Pedersen Mynthandel
Skolsgatan 24, 503 33 BORÅS
Tel. 033-41 24 96, Fax 033-41 87 55

Selins Mynthandel
Regeringsgatan 6, 103 27 STOCKHOLM
Tel. 08-411 50 81, Fax 08-411 52 23

Strandbergs Mynthandel
Arsenalsgatan 8 C
Box 7377, 103 91 STOCKHOLM
Tel. 08-611 01 10, Fax 08-611 32 95

Tamco Numismatics
Box 6235, 102 35 STOCKHOLM
Tel./fax 08-650 0342

Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3, 411 39 GÖTEBORG
Tel./fax 031-20 81 11

Håkan Westerlund Mynthandel
Vasagatan 42, 111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07, Fax 08-21 21 96

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Box 19 507, 104 32 Stockholm, Tel. 08-673 34 23, Fax 08-673 34 23

NYHET!

Gert Hatz, under Mitarbeit von Vera Hatz:
DIE DEUTSCHEN MÜNZEN DES
FUNDES VON BURGE I, KSP.
LUMMELUNDA, GOTLAND (TPQ 1143)
Ein Beitrag zur ostfälischen Münzgeschichte.
Preis SEK 380:-



ÖVRIGA PUBLIKATIONER

i serien

COMMENTATIONES DE NUMMIS SAECULORUM IX-XI IN SUECIA REPERTIS.
NOVA SERIES. Studies in Viking-Age Coinage.

1. Kenneth Jonsson
The New Era. The Reformation of the late Anglo-Saxon Coinage. 1987. 325:-
2. Inger Hammarberg, Brita Malmer och Torun Zachrisson
Byzantine Coins Found in Sweden. 1989. 225:-
4. Brita Malmer
The Sigtuna Coinage c. 995-1005. 1989. 225:-
6. Kenneth Jonsson och Brita Malmer (eds.)
Sigtuna Papers. Proceedings of the Sigtuna Symposium on Viking-Age
Coinage 1-4 June 1989. 1990. 350:-
7. Gert Hatz, Vera Hatz, Ulrich Zwicker, Noel och Zofia Gale
Otto-Adelheid-Pfennige. Untersuchungen zu Münzen des
10./11. Jahrhunderts. 1991. 225:-
9. Brita Malmer
The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020. 1997. 850:-
15. Christoph Kilger
Pfennigmärkte und Währungslandschaften. Monetarisierungen im
sächsisch-slawischen Grenzland ca. 965-1120. 2000. 525:-

Priser inkl. moms, porto tillkommer.

Beställningar: Numismatiska Forskningsgruppen • Bollhusgränd 1B • 111 31 Stockholm • Tel: 08-674 77 50, Fax: 08-674 77 53.